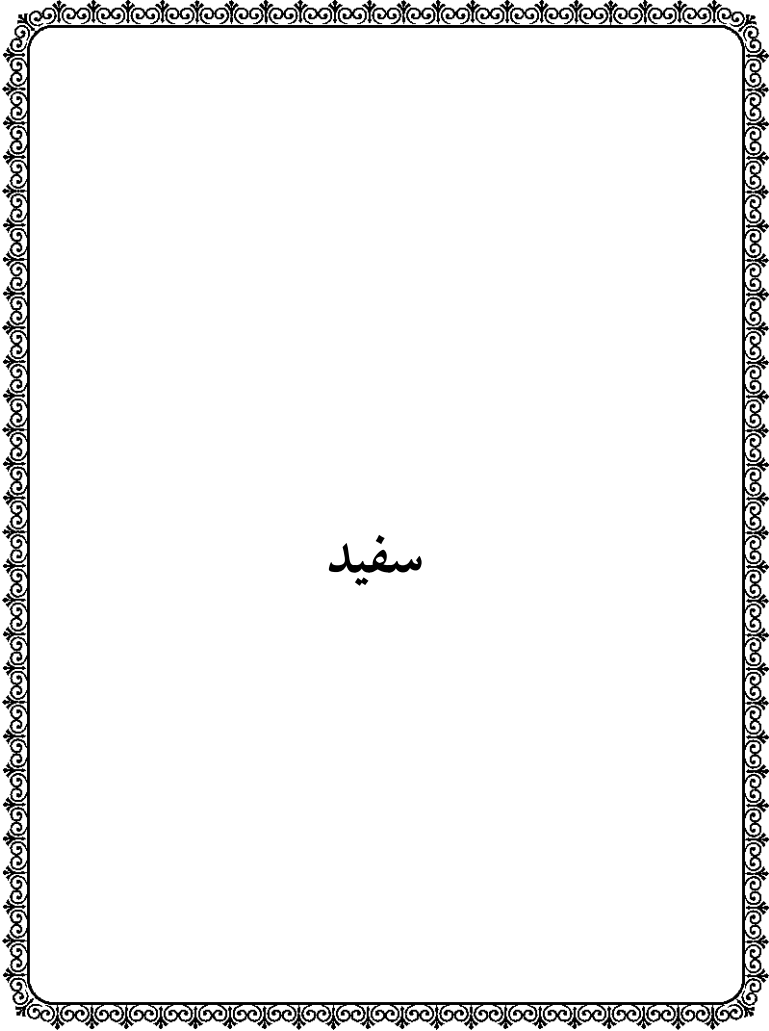

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سفید

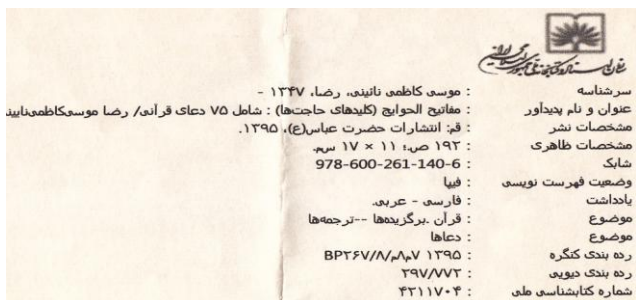
مفاتیحُ الحوائجِ

(کلیدهای حاجت ها)

شامل: ۷۵ دعای قرآنی

حجت الاسلام دکتر سید رضا موسی کاظمی (نایینی)

خرداد ۱۳۹۵ش - شعبان ۱۴۳۷ق

شناسنامه

نام کتاب: مفاتیح الحوائج (کلیدهای حاجت‌ها)

شامل: ۷۵ دعای قرآنی

مؤلف: سید رضا موسی کاظمی ناینی

ناشر: انتشارات حضرت عباس علیه السلام

نوبت چاپ: اول/ خرداد ۱۳۹۵ چاپ : نگارش / شمارگان: ۱۰۰۰

هدیه : ۵۰۰۰ تومان شابک: ۶-۱۴۰-۲۶۱-۶۰-۹۷۸

مرکز پخش:

قم، خ ارم، پاساژ قدس، زیرزمین، پ ۱، انتشارات الغدير.

تلفن: ۳۷۷۴۸۵۱۵ - تلفکس ۳۷۷۴۷۸۲۴

«کلیه حقوق برای مؤلف محفوظ است»

اهداء

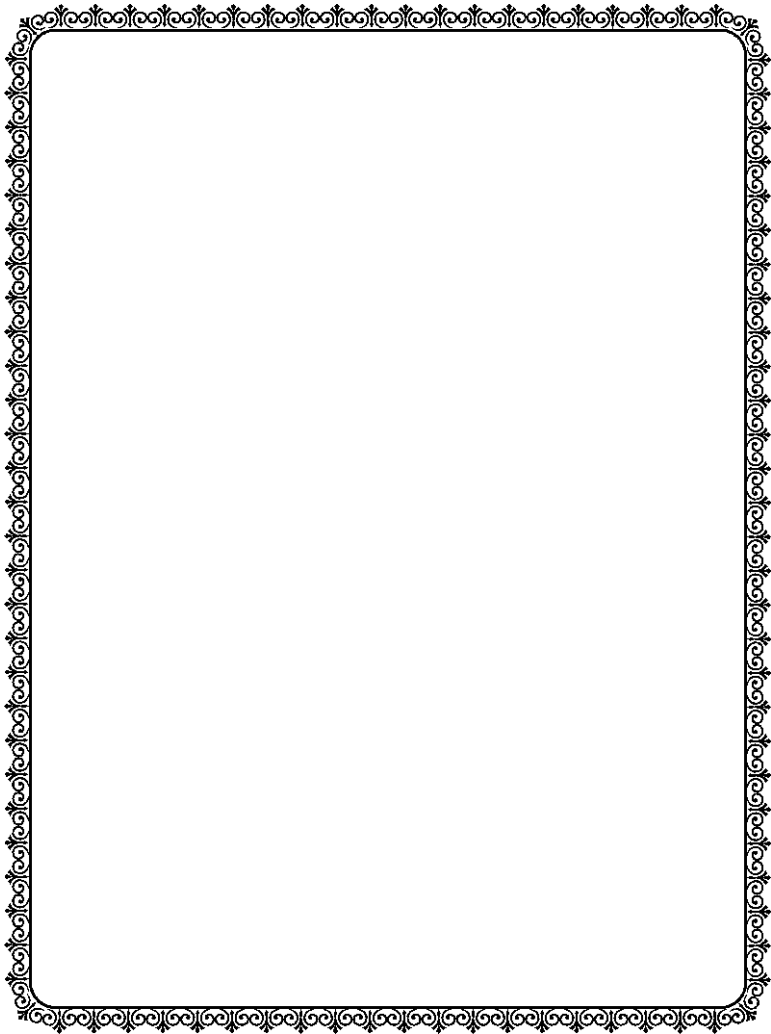
تقديم به چهارده معصوم عليهم السلام

و ارواح طيبه ۱۲۶۰۰۰ پيامبر

و همه شهدای راه خدا

خصوصاً امام الشهداء

روح الله الموسوي الخميني رحمه الله

فهرست مطالب

مقدمه..... ۱۱

بخش اول:

بحث‌های کلیدی درباره دعا

فصل اول: آداب و شرایط دعا..... ۱۹

الف - آداب قبل از دعا ۱۹

ب - آداب هنگام دعا ۱۹

ج - آداب پس از دعا ۲۱

فصل دوم: مکانها و زمانهای ویژه برای دعا..... ۲۲

الف - مکانهای ویژه برای دعا ۲۲

ب - زمانهای ویژه برای دعا ۲۳

فصل سوم: کسانی که دعایشان به اجابت نزدیکتر است..... ۲۴

فصل چهارم: علت اجابت نشدن برخی دعاها..... ۲۵

بخش دوم: دعاهای قرآنی

- فصل اول: دعاهای پیامبران..... ۲۹
- الف - دعاهای حضرت آدم ۳۰
- ب - دعاهای حضرت نوح ۳۴
- ج - دعاهای حضرت ابراهیم ۴۲
- د - دعاهای حضرت ابراهیم و اسماعیل ۶۲
- هـ - دعاهای حضرت لوط ۶۶
- و - دعای حضرت یوسف ۷۰
- ز - دعای حضرت شعیب ۷۲
- ح - دعاهای حضرت موسی ۷۴
- ط - دعاهای حضرت سلیمان ۹۲
- ی - دعاهای حضرت زکریا ۹۶
- ک - دعای حضرت عیسی ۱۰۲
- ل - دعاهای حضرت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله ۱۰۴
- فصل دوم: دعاهای بهشتیان و حاملان عرش الهی ۱۱۷
- دعای حاملان عرش الهی ۱۱۸
- دعای حاملان عرش الهی ۱۲۰

۱۲۲..... دعای حاملان عرش الهی

۱۲۴..... دعای بهشتیان

فصل سوم: دعا‌های بندگان صالح خداوند متعال..... ۱۲۷

۱۲۸..... دعای بندگان

۱۳۰..... دعای مؤمنان

۱۳۲..... دعای مؤمنان

۱۳۴..... دعای مؤمنان

۱۳۶..... دعای مؤمنان

۱۳۸..... دعای راسخان در علم

۱۴۰..... دعای انسانهای با تقوا

۱۴۲..... دعای رزمندگان مخلص

۱۴۴..... دعای خردمندان

۱۴۶..... دعای خردمندان

۱۴۸..... دعای خردمندان

۱۵۰..... تعلیم خدا به انسانها برای خواندن این دعا

۱۵۲..... دعای گروهی از بندگان خدا

۱۵۴..... دعای عباد الرحمن (بندگان خاص خدا)

۱۵۶..... دعای عباد الرحمن (بندگان خاص خدا)

- تعلیم دعا توسط خداوند متعال به انسانها ۱۵۸
- دعای تابعین (تمام مسلمانان پس از پیامبر ﷺ) ۱۶۰
- دعای برخی حاجیان پس از مناسک حج ۱۶۲
- دعای سپاه طالوت ۱۶۴
- دعای «خَنّه» همسر عمران ۱۶۶
- دعای شاگردان ویژه حضرت عیسی ۱۶۸
- دعای مستضعفین مکه ۱۷۰
- دعای مسیحیان نیکوکار صدر اسلام ۱۷۲
- دعای اصحاب اعراف ۱۷۴
- دعای ساحران ایمان آورنده در زمان حضرت موسی ۱۷۶
- دعای جوانان از قوم موسی ۱۷۸
- دعای اصحاب کهف ۱۸۰
- دعای آسیه همسر فرعون ۱۸۲
- فهرست موضوعی دعا‌های قرآنی ۱۸۲
- فهرست منابع ۱۹۰

مقدمه

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد و سپاس خداوند متعال را، که پروردگار جهانیان است، و درود و صلوات بر محمد و آل محمد، خصوصاً مولای عزیزمان، حضرت بقیة الله الاعظم عَلَيْهِ السَّلَامُ و لعنت دائمی خدا، بر دشمنان ایشان تا روز قیامت باد.

قال الله تعالى في كتابه الكريم:

وَ قَالَ رَبُّكُمْ اذْعُونِي اَسْتَجِبْ لَكُمْ اِنَّ الَّذِيْنَ يَسْتَكْبِرُوْنَ عَنْ عِبَادَتِيْ سَيَدْخُلُوْنَ جَهَنَّمَ دَاخِرِيْنَ. (غافر/ ۶۰)

(و پروردگارتان فرمود: « مرا بخوانید تا (دعای) شما را بپذیرم.

در حقیقت، کسانی که از عبادت من تکبر می‌ورزند به زودی با ذلت وارد دوزخ می‌شوند.)

یکی از راههای ارتباط با خداوند متعال دعاست. در قرآن

آیات متعددی، در مورد دعا وجود دارد، که نشان دهنده اهمیت این کلید رستگاری است.

در سوره مبارکه بقره، آیه ۱۶۸ خداوند متعال چنین می‌فرماید:
وَ إِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ.

(و هر گاه بندگان من، از تو در باره من بپرسند، [بگو] من نزدیکم، و دعای دعاکننده را به هنگامی که مرا بخواند اجابت می‌کنم، پس [آنان] باید دعوت مرا بپذیرند و به من ایمان آورند، باشد که راه یابند.)

در این آیه کوتاه خداوند هفت مرتبه به ذات مقدس خود اشاره کرده و هفت بار به بندگان، و از این راه نهایت پیوستگی و قرب خود را نسبت به آنان مجسم ساخته است.

در آیه ۷۷ سوره مبارکه فرقان هم می‌فرماید: **قُلْ مَا يَعْجَبُ بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ....**

(بگو: « اگر دعای شما نباشد، پروردگارم هیچ اعتنایی به شما نمی‌کند....»)

در روایات معصومین علیهم‌السلام نیز، کلمات گهربار فراوانی در باره دعا وارد شده است، که در اینجا به سخنی از آقا امیرالمؤمنین، علی علیه‌السلام اکتفا می‌کنیم که فرمودند: محبوب ترین کارها نزد خدا، در روی زمین دعاست. (فلاح السائل، ص ۲۷)

از معصومین علیهم السلام به صورت ویژه دعاهای زیبایی برای ارتباط با خدا به ما رسیده، که از افتخارات شیعه است و دیگران از این سرمایه بی نظیر بی بهره اند.

دعاهایی مانند: کمیل، شعبانیه، ابوحمزه ثمالی، جوشن کبیر، دعاهای صحیفه سجادیه و... که هر یک زیباتر از دیگری است. کلمه دعا و مشتقاتش که حدود دویست بار در قرآن به کار رفته است، از ریشه «دَعَوَ» به معنای خواندن و حاجت خواستن و استمداد است.

دعا در اصطلاح، عبارت است از اینکه: فردی پایین از فردی بالاتر از خود، با حالت خضوع و سرافکنندگی چیزی طلب کند. خواستن و دعا و نیایش، ریشه در فطرت و سرشت انسان دارد؛ که انسانهای بی دین هم، در کشتی که در حال غرق شدن است، عاجزانه دست دعا به درگاه خدای بی همتا برداشته، تضرع و زاری می کنند.

اگر چه دعا در شرع مقدس اسلام یک عمل استجابی است، لیکن مستحب مؤکد است که، در روایات اثرات زیادی برای آن بیان شده است، از جمله:

۱- نابود کننده شیطان. ۲- عامل ردّ بلا و گرفتاری. ۳- شفای هر درد.

۴- افزایش روزی. ۵- رهایی از دشمنان. ۶- پیشگیری از بلا.
 ۷- سلاح مؤمن. ۸- گشاینده در رحمت الهی. ۹- زایل کننده
 تاریکیهای قلب. ۱۰- کلید موفقیت. ۱۱- از سرنیزه آهنین
 برنده تر. ۱۲- در امان ماندن از شیطان.

حال که اهمیت دعا تا حدی برای ما روشن شد، باید ببینیم،
 که از خدا چه بخواهیم؟

البته چنانکه در روایات آمده است؛ همه چیزمان را باید از خدا بخواهیم،
 لکن گاهی درمضان استجابت دعا، باید دعاهای اصلی را مطرح کرد.

به نظر می رسد بهترین دعاها، آنست که در قرآن از زبان پیامبران،
 فرشتگان، و مؤمنان، بیان شده است؛ خصوصاً دعاهایی که خداوند،
 به برخی پیامبران امر کرده است، که از او درخواست کنند.

از آن جایی که خداوند، خالق انسانها است و به حوائج واقعی
 و مصالح آنها آگاهی دارد، انسان مؤمن باید همین دعاها را در
 صدر خواسته هایش قرار دهد.

لذا، بنده بر آن شدم که دعاهای قرآنی را، از کلام وحی
 استخراج کرده، در جزوه ای جداگانه به نام مفاتیح الحوائج
 (کلیدهای حاجتها) در اختیار مؤمنین، قرار دهم تا با خدای خود
 عرض حاجت نموده، مناجات نمایند.

آنچه در این کتاب آورده شده ۷۵ دعا می‌باشد. اگرچه این دعاها از طرف افراد خاصی است، ولی گُد و رمزی به انسان می‌دهد که از خدا چه بخواهد.

امتیاز این کتاب از چند جهت می‌باشد.

۱- دعاها دسته بندی شده است.

۲- با هر دعا ترجمه آن ذکر شده، تا فارسی زبانان، معنای هر دعا را متوجه شده، بدانند از خدا چه درخواستی می‌کنند.

۳- برای اینکه دانسته شود هر دعا به چه مناسبتی و توسط چه کسی درخواست شده، بخشی به عنوان (توضیح) آورده شده است.

۴- پس از آن بخشی هم به عنوان (تذکر) از طرف حقیر اضافه شده است.

۵- در پایان، (نکته‌ها و پیامهای) هر دعا که برگرفته از کتاب تفسیر نور حجت الاسلام قرائتی می‌باشد، حسن ختام هر قسمت قرار داده شده است.

۶- فصل مختصری را هم در رابطه با بحثهای کلیدی دعا، از کتاب راز و رمز نیایش، تألیف آقای اسدالله اسدی گرمارودی، آورده‌ام، که اگر دعا کننده قبل از خواندن دعاها، مطالعه کند زودتر به هدف خواهد رسید.

در پایان از خداوند متعال که به اینجانب، توفیق تألیف این کتاب را داد، سپاسگزارم و از امام عزیزمان حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه خواستارم این برگ سبز را به عنوان تحفه درویش پذیرا بوده، با دعای خیرش ما را صله ای عطا فرماید.

و اما، از همه عزیزانی که با حال خوش و نفس گرمشان، این کلمات نورانی را به درگاه خدا زمزمه می‌کنند، **برای بانیان این اثر** و حقیر سراپا تقصیر در حیات و ممات، التماس دعای ویژه دارم. تألیف این کتاب در روز میلاد با سعادت مولی الموحدین، امیرالمؤمنین، علی علیه السلام به تاریخ ۱۳ رجب سال ۱۴۳۳ مطابق با ۱۵ خرداد سال ۱۳۹۱ در شهر مقدس قم، عَشَّ آل محمد علیهم السلام پایان یافت. بار دیگر خداوند متعال را بر این توفیق شکرگزارم.

در پایان دعای حضرت ابراهیم و اسماعیل را زمزمه می‌کنیم که:

رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ.

و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین

بنده امیدوار به فضل خدا؛ طلبه حوزه علمیه قم

سید رضا موسی کاظمی نایینی

آدرس سایت: www.mousakazemi.com

بخش اول:

بحث‌های کلیدی درباره دعا

صفحة سفيد

فصل اول: آداب و شرایط دعا

الف - آداب قبل از دعا

۱. پرهیز از حرام خوارگی
۲. حسن ظن به اجابت (کافی، ج ۲، ص ۴۷۳)
۳. صدقه دادن
۴. وضو گرفتن
۵. خود را خوشبو کردن
۶. به مسجد رفتن یا رو به قبله قرار گرفتن

ب - آداب هنگام دعا

۱. گفتن بسم الله الرحمن الرحيم در ابتدای دعا
۲. مقدم داشتن مدح و ثنای خدا (مکارم الاخلاق، ص ۳۰۸)
۳. مقدم داشتن صلوات

۴. اعتراف به گناهان (مکارم الاخلاق، ص ۳۰۸)
۵. استغفار از گناهان
۶. توجه کامل به خدا
۷. دعا به اسماء الهی. (ربّ، الله و...)
۸. توسل به معصومین علیهم السلام
۹. توجه قلبی به دعا
۱۰. اظهار خضوع و خشوع
۱۱. نام بردن حاجت در دعا
۱۲. در پنهانی و خفاء دعا کردن
۱۳. عمومیت دادن دعا
۱۴. دسته جمعی دعا کردن
۱۵. مقدم داشتن دیگران بر خود
۱۶. بلند کردن دستها هنگام دعا
۱۷. انگشتر عقیق به دست کردن
۱۸. اصرار و پافشاری در دعا (کافی ج ۲ ص ۴۷۵)
۱۹. ترک شتاب در دعا
۲۰. در غیاب برادران دینی دعا کردن

۲۱. گریه کردن

۲۲. خواستن تمام نیازها از خدا (مکارم الاخلاق، ص ۲۷۰)

۲۳. با خوف و طمع دعا کردن. (اعراف/۵۶)

۲۴. امید به غیر خدا نداشتن

۲۵. با اخلاص بودن

۲۶. بلند نظر بودن (مصباح کفعمی ص ۶۱۷)

۲۷. کم ندانستن ارزش دعای خود. (خصال صدوق ج ۱ ص ۲۰۹)

۲۸. فقط خدا را خواندن (غافر/۶۰)

۲۹. منطقی و بجا بودن دعا (بقره/۱۲۴)

۳۰. مخالف نبودن دعا با سنتهای الهی (بقره/۱۲۶)

۳۱. حکیمانه بودن دعا

۳۲. همراه با آمین گفتن دیگران

ج- آداب پس از دعا

۱. صلوات فرستادن

۲. کشیدن دست بر سر و صورت

۳. گفتن ماشاءالله لا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم

۴. مواظبت بر عدم ارتکاب گناه

۵. مأنوس بودن با دعا

۶. همراه با تلاش بودن دعا.

فصل دوم: مکانها و زمانهای ویژه برای دعا

اگر چه در هر زمان و مکانی می‌توان با خدا ارتباط برقرار کرده، دعا کنیم، لکن برخی مکانها و زمانها در اجابت دعا تأثیر بیشتری دارند.

الف - مکانهای ویژه برای دعا

۱. کعبه
۲. مسجدالحرام (عدةالداعی، ص ۵۵)
۳. صحرای عرفات
۴. کنار قبور ائمه خصوصاً زیر قبه امام حسین علیه السلام
۵. مساجد (عدةالداعی، ص ۵۶)
۶. رو به قبله بودن (عدةالداعی، ص ۵۷)
۷. در کنار مریض
۸. سر قبر پدر و مادر

ب - زمانهای ویژه برای دعا

۱. شب قدر (شب ۱۹ یا ۲۱ یا ۲۳ ماه مبارک رمضان)

۲. شبهای احیاء (شب قدر، شب اول رجب، شب نیمه

شعبان، شب عید فطر و قربان)

۳. شب جمعه

۴. روز جمعه، خصوصاً ساعات آخر آن

۵. بین الطلوعین

۶. پیش از غروب آفتاب (کافی، ج ۴، ص ۲۲۶)

۷. در نماز وتر

۸. بعد از ظهر

۹. هنگامه نمازها

۱۰. زمان قرائت قرآن

۱۱. بین اذان و اقامه

۱۲. هنگام نزول باران

۱۳. هنگام رزم و نبرد

۱۴. هنگام وزیدن باد

۱۵. هنگام ظهر

۱۶. هنگام ریخته شدن خون مؤمن
۱۷. هنگام سجده
۱۸. پس از پایان خطبه ها؛ (هنگام آماده شدن مردم در صفوف)
۱۹. روز عرفه
۲۰. وقت نماز عشاء
۲۱. ثلث (یک سوم) آخر شب

فصل سوم: کسانی که دعایشان به اجابت نزدیکتر است

۱. کسی که به حج می‌رود.
۲. جهاد کننده در راه خدا
۳. شخص مریض
۴. امام عادل
۵. شخص مظلوم
۶. فرزند صالح برای پدر و مادر
۷. پدر صالح برای فرزندش
۸. مؤمن برای برادرش
۹. کسی که چهل مؤمن را در دعا، بر خود مقدم کند.

۱۰. روزه دار تا وقت افطار

۱۱. عمره کننده تا به وطن برگردد.

۱۲. شخص غایب برای غایب

۱۳. شخص مخلص

فصل چهارم: علت اجابت نشدن برخی دعاها

۱. اگر چه خداوند قدیر و تواناست، لکن حکیم هم هست. چه بسا چیزی که از او درخواست شده، با حکمتش سازگار نیست.

۲. برخی دعاها به مصلحت بنده نیست و اگر به اجابت برسد مایه فساد برای او خواهد بود.

۳. گاهی به خاطر شوقی که خدا به صدای بنده دارد اجابت را به تأخیر می اندازد. (کافی، ج ۴، ص ۲۴۶)

۴. گاهی تأخیر اجابت باعث ثواب و پاداش اخروی می شود، به گونه ای که مؤمن روز قیامت آرزو می کند، ای کاش هیچ دعایی از او در دنیا اجابت نمی شد. (کافی، ج ۴، ص ۲۴۶)

۵. برخی درخواستها نیازمند زمان است، که خدا آن را اجابت کرده، لیکن تحققش را به تأخیر می اندازد.

- مثلاً: میان دعای حضرت موسی برای نابودی فرعون و اجابت آن چهل سال طول کشید. (کافی، ج ۴، ح ۳۱۴۶)
۶. گاهی دعا باعث پاک شدن گناهان می شود.
 ۷. گاهی شر و مفسده ای از انسان دفع می شود.
 ۸. گاهی خدا دعا را در باره نسل او اجابت می کند.
 ۹. گاهی دعا به تأخیر افتاده و بر ضرر ستمگر به انسان مستجاب می شود.
 ۱۰. گاهی گناهان مانع اجابت دعاست.
 ۱۱. گاهی حرام خواری مانع اجابت است.
 ۱۲. عدم خلوص نیز مانعی برای اجابت است.

بخش دوم:

دعاهای قرآنی

صفحة سفيد

فصل اول:

دعاهای پیامبران

الف - دعا‌های حضرت آدم

۱. دعای حضرت آدم و حوا

۱-... رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنَّ لَنَا تَغْفِرَ لَنَا
وَتَرْحَمَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ.

(الأعراف، ۲۳)

... پروردگارا

ما بر خویشتن ستم کردیم

و اگر ما را نبخشایی و رحم نکنی،

قطعاً از زیانکاران خواهیم بود.

توضیح:

این دعا و عذر خواهی حضرت آدم و حوا است که، پس از خوردن از درخت ممنوعه، به کار خلاف خود اعتراف کردند و از خداوند تقاضای بخشش نمودند.

تذکر:

ما فرزندان حضرت آدم و حوا هم باید به گناهانمان و ظلم و ستم بر نفس خویش، نزد خدا اعتراف نموده، و از درگاهش طلب مغفرت و رحمت کنیم باشد که مورد بخشش و رحمتش قرار گیریم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. هرگونه خلافتی، ظلم به خویش است، چون مخالفت با فرمان خدا مخالفت با تکامل و سعادت واقعی خود است. «ظلمنا أنفسنا»

۲. از آداب دعا و استغفار، ابتدا اعتراف به گناه است.

۳. نخستین خواسته‌ی بشر از خدا، تقاضای عفو و رحمت بود.

۴. عنایت و لطف و مهربانی خدا، جلوی خسارت ابدی را

می‌گیرد.

۲. دعای حضرت آدم و حوا، یا نوع انسان ها^۱

۲-... لَيْنَ آتَيْنَا صَالِحًا لَنَكُونَنَّ
مِنَ الشَّاكِرِينَ.

(الأعراف، ۱۸۹)

...اگر فرزند شایسته‌ای به ما بدهی،

قطعاً از سپاسگزاران خواهیم بود.

^۱ البته بیشتر مفسران به خاطر آیه بعد، این دعا را، دعای نوع انسانها می دانند نه دعای حضرت آدم و حوا، که حق هم همین است؛ ولی در هر صورت دعای زیبایی است برای درخواست فرزند صالح، که باقیات الصالحاتی است برای پدر و مادر.

توضیح:

این دعای حضرت آدم و حوا یا نوع انسان‌ها است، که پس از آنکه مرد با همسرش بیامیخت، زن باری سبک بر گرفت و باردار شد و مدتی با آن سر کرد، چون زن سنگین شد، آن دو از خداوند، پروردگارشان، چنین درخواستی کردند.

تذکر:

فرزند صالح نعمت و باقیات الصالحاتی است، که پدر و مادر حتی قبل از انعقاد نطفه با این دعا، باید از خدا بخواهند که به ایشان، فرزندان صالحی عطا کند.

نکته‌ها و پیامها:

۱. پدر و مادر در سرنوشت فرزند، احساس مسئولیت می‌کنند.
 ۲. انسان فطرتاً میل به بقای نسل و فرزند دارد. «آیتینا»
 ۳. فرزند را از خدا بدانیم، نه از وسائل دیگر یا خودمان.
- «آیتینا»

۴. آمیزش جنسی تنها برای لذت و شهوت نیست، بلکه برای بقا و دوام نسل صالح است. «صالحاً»

ب - دعاهای حضرت نوح

۳. دعای حضرت نوح

۱-... رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ
لِي بِهِ عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنَ
مِنَ الْخَاسِرِينَ.

(هود، ۴۷)

... پروردگارا!

به تو پناه می‌برم از اینکه چیزی را که به (خیر و شر) آن آگاهی ندارم، از تو درخواست کنم و اگر تو (این خواسته را) بر من نبخشایی و بر من ترحم ننمایی، از زیانکاران خواهم بود.

توضیح:

این دعای حضرت نوح علیه السلام است، که پس از آنکه نجات پسرش را از خداوند متعال خواست، خداوند به او فرمود: ای نوح او از اهل تو نیست. پس آنچه را از آن آگاه نیستی از من میخواه! پس حضرت نوح علیه السلام چنین درخواست کرد.

تذکر:

گاهی انسان از خداوند درخواستی می‌کند که به مصلحتش نیست؛ پس چه بهتر که حاجتش را به خدا واگذار کند تا او هر چه صلاح بداند انجام دهد و دعای حضرت نوح را زمزمه کند.

نکته‌ها و پیامها:

۱. در دعاها از کلمه‌ی (رب) غفلت نکنیم. (ربّ ائی اعوذ...)
۲. استعاذه و پناه‌بردن به خداوند، بهترین راه بیمه‌ی انسان در گرفتاری‌هاست. (ربّ ائی اعوذبک)
۳. اوّل آمرزش و سپس دریافت رحمت. (والأ تَغْفِر لى و تَرْحَمْنى)

۴. خسارت واقعی، بخشیده نشدن است.

۴. دعای حضرت نوح و حضرت صالح

۲- ... رَبِّ انصُرْنِي....

(المؤمنون، ۲۶) (المؤمنون، ۳۹)

... پروردگارا

مرا یاری فرما....

توضیح:

این دعای حضرت نوح در آیه ۲۶/ مؤمنون است، بعد از آنکه از تلاش‌های خود مأیوس شد و جز گروه اندکی ایمان نیاوردند. و همچنین دعای حضرت صالح، پس از اتمام حجت با قومش در آیه ۳۹/ مؤمنون می‌باشد.

تذکر:

انسان در هر زمانی و برای انجام هر کاری باید از خدا کمک بخواهد و این دعا را زمزمه کند، که خدا بهترین یاوران است.

نکته‌ها و پیامها:

۱. توکل و دعا، بزرگ‌ترین اهرم در برابر تهمت‌ها و تحقیرهاست. «قال رب»
۲. درخواست کمک از خداوند برای پیروزی ایمان بر کفر است، نه پیروزی فرد بر فرد.

۵. تعلیم خدا به حضرت نوح برای خواندن این دعا

۳-... رَبِّ أَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُبَارَكًا وَأَنْتَ
خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ.

(المؤمنون، ۲۹)

... پروردگارا

مرا با نزولی پر برکت فرود آور،

که تو بهترین فرود آورندگان.

توضیح:

این دعایی است که خداوند متعال به حضرت نوح تعلیم داد، تا بعد از سوار شدن بر کشتی، پس از حمد خدا چنین درخواست کند.

تذکر:

بسیار مناسب است که ما هم هر گاه وارد منزلی شدیم چنین دعا کنیم، چرا که رسول خدا ﷺ به علی رضی الله عنه فرمود: هرگاه وارد منزلی شدی آیه (۲۹/ مؤمنون) را تلاوت کن تا خداوند از خیر آن جا کامیابت کند و شرّش را از تو دور سازد.

نکته‌ها و پیامها:

۱. ابتدا خداوند را بر نعمت‌های گذشته شکر کنیم، سپس از او نعمت جدیدی بخواهیم.
۲. در دعا و مناجات، خداوند را با آن نامی بخوانیم که با نیازمان تناسب داشته باشد.

۶. دعای حضرت نوح

۴- رَبِّ اغْفِرْ لِي وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِمَنْ دَخَلَ
بَيْتِي مُؤْمِنًا وَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ لَا
تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا.

(نوح، ۲۸)

پروردگارا،

مرا و پدر و مادرم را و هر کس که با ایمان به
خانه‌ام وارد شود و همه مردان و زنان با ایمان
را بیامرزد و ظالمان را جز هلاکت نیفزاید.

توضیح:

پس از آنکه حضرت نوح از قومش به درگاه خدا شکایت کرد و به آنها نفرین کرد، و برای نفرینش استدلال آورد، که آنها بندگان را گمراه می‌کنند و جز نسلی کافر و فاجر به دنیا نمی‌آورند از خدا درخواستهای مذکور را نمود.

تذکر:

هر گاه حضرت نوح با آن همه زحمت و رنجی که در راه هدایت مردم کشید، از خدا طلب آمرزش می‌کند، حساب ما روشن است. برای خود و پدر و مادر و مؤمنانی که داخل خانه مان می‌شوند با دعای حضرت نوح دعا کنیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. چشم انداز دعا باید گسترده باشد. هم گذشته و حال را شامل شود، هم خود و بستگان و هم تمام مؤمنان تاریخ را.
۲. در دعا، برای مؤمنان رحمت و مغفرت و برای ظالمان، نابودی و هلاکت، طلب کنید.
۳. به قول امام صادق علیه السلام منظور از بیت در اینجا ولایت است، هر کس وارد ولایت شود، در خانه انبیاء وارد شده است.

ج - دعاهای حضرت ابراهیم

۷. دعای حضرت ابراهیم

۱- ... رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا آمِنًا وَارْزُقْ
أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ....

(البقرة، ۱۲۶)

...پروردگارا

این (سرزمین) را شهری امن قرار ده

و اهل آن را، از ثمرات (گوناگون)

روزی ده....

توضیح:

در این آیه حضرت ابراهیم، از خدا درخواست کرد که شهر مکه را شهر امن قرار دهد و رزق دنیا را تنها برای مؤمنان خواست، اما خداوند این محدودیت را نمی‌پذیرد و از اعطای رزق مادی به کفار امتناع نمی‌ورزد. یعنی رزق مادی مهم نیست، لذا به اهل و ناهل هر دو داده می‌شود، اما مقامات معنوی و اجتماعی و رهبری، بسیار مهم است و به هر کس واگذار نمی‌شود.

تذکر:

با این دعا امنیت کشور و روزی برای اهلش را از خدا بخواهیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. چه اشکالی دارد که ما هم جهت امنیت شهرمان و درخواست روزی، این دعا را بخوانیم.
۲. در دعا دیگران را فراموش نکنیم.
۳. در کمک رسانی به ممنوع کاری به مکتب او نداشته باشید.

۸. دعای حضرت ابراهیم

۲-... رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي
وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ.

(ابراهیم، ۳۵)

... پروردگارا

این شهر (مکه) را امن قرار ده

و من و فرزندانم را از اینکه بت‌ها را

بپرستیم دور بدار.

توضیح:

این بار دوم است که قرآن دعای حضرت ابراهیم علیه السلام در باره امنیت شهر مکه را بیان می‌کند که او از خدا درخواست می‌کند فرزندانش، بت پرستند.

تذکر:

فکر نکنید که بت پرستی از بین رفته و دیگر احتیاجی به این دعا نداریم، بلکه شکل بتها عوض شده است؛ بت مقام، شهرت و بتهای استکباری که برخی کشورهای عربی به پرستش آنها مشغول هستند. پس باید از پرستش این بتها به خدا پناه برده و از او درخواست کنیم که ما و فرزندانمان را از چنین بت پرستی حفظ کند.

نکته‌ها و پیامها:

۱. دعا برای حفظ فکر و عقیده‌ی صحیح، از بهترین دعاهاست.
۲. مراکز عبادت باید امنیّت داشته باشد.
۳. امنیّت، شرط لازم برای زندگی است. «البلد آمنة»
۴. رهبران جامعه باید به فکر امنیّت مردم باشند.
۵. در دعاها، دیگران به خصوص فرزندان خود را نیز یاد کنیم.

۹. دعای حضرت ابراهیم

۳- رَبَّنَا... اُرْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ
لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ.

(ابراهیم، ۳۷)

پروردگارا

... آنان را از ثمرات، روزی ده

تا شاید سپاس گزارند.

توضیح:

این دعای حضرت ابراهیم علیه السلام است، وقتی که خداوند در زمان پیری اسماعیل را به او عطا کرد و او را فرمان داد که این کودک و مادرش را در وادی و درّه بی آب و بی گیاه، مکه اسکان دهد.

تذکر:

با این دعا روزی فرزندان و مردم کشورمان را از خدا بخواهیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. دعای انبیا مستجاب است. «وارزقهم من الثمرات»
۲. مردان خدا، دنیا را برای هدفی عالی می‌خواهند. «من الثمرات لعلهم یشکرون»

۱۰. دعای حضرت ابراهیم

۴- رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ
وَمِنْ ذُرِّيَّتِي...

(ابراهیم، ۴۰)

پروردگارا

مرا برپا دارنده نماز قرار ده

و از نسل و ذریه‌ام نیز.

توضیح:

این دعای دیگری از حضرت ابراهیم علیه السلام است، که توفیق برپا داشتن نماز را برای خود و فرزندانش از خداوند متعال درخواست می‌کند.

تذکر:

با این دعا باید از خدا بخواهیم که خود و فرزندانمان را از برپا دارندگان نماز قرار دهد.

نکته‌ها و پیامها:

۱. تکرار کلمه‌ی «رب» در آغاز دعاهای حضرت ابراهیم، نشانه تأثیر آن در استجاب دعا و یا یکی از آداب آن است.
۲. نماز، محور دعاهای حضرت ابراهیم است.

۱۱. دعای حضرت ابراهیم

۵- ... رَبَّنَا وَ تَقَبَّلْ دُعَاءِ.

(ابراهیم، ۴۰)

... پروردگارا

دعای مرا (نماز و عبادتم را) بپذیر.

توضیح:

این ادامه دعای حضرت ابراهیم است، که نشان می‌دهد مهم‌تر از انجام عمل، قبولی آن به درگاه خداست.

تذکر:

با این دعا پذیرش دعا‌هایمان را از خدا بخواهیم، اگر چه خدا، خود فرمود: **أَدْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ**. بخوانید مرا تا اجابت کنم شما را.

نکته و پیام:

قبولی هر عملی را از خدا بخواهیم، چرا که، بسیار کسانی که اعمال زیادی انجام دادند، نماز شبها خواندند، انفاقها کردند و... ولی قبول درگاه خدا نشد.

۱۲. دعای حضرت ابراهیم

۶- رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ
يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ.

(ابراهیم، ۴۱)

پروردگارا

مرا و پدر و مادرم را و مؤمنان را،

روزی که حساب بر پا می شود ببخشای!

توضیح:

این دعای دیگری از حضرت ابراهیم علیه السلام است، که از خدا،
غفران خود و پدر و مادرش و مؤمنین را خواستار است.

تذکر:

با این دعا آمرزش پدر و مادر را که حق بزرگی به گردن ما
دارند از خدا بخواهیم؛ خصوصا اگر از دنیا رفته باشند. دیگر
مؤمنان را هم فراموش نکنیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. در دعا هم به خود توجه کنید و هم به دیگران.
۲. انسان، هم باید به فکر نسل قبل باشد، «ولوالدیّ وللمؤمنین»
و هم به فکر نسل بعد. «و من ذریّتی»
۳. در دعا، بستگان انسان بر دیگران مقدمند.
۴. در دعا، به فکر قیامت خود، فرزندان و جامعه باشید.

۱۳. دعای حضرت ابراهیم

۷- رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَ أَلْحِنِي بِالصَّالِحِينَ
 (۸۳) وَ اجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي
 الْآخِرِينَ (۸۴)

(الشعراء، ۸۴/۸۳)

... پروردگارا

به من حکمت و دانش مرحمت فرما
 و مرا به صالحان ملحق کن. و در میان
 آیندگان نام نیکی برای من قرار بده.

توضیح:

حضرت ابراهیم پس از دعوت آن قوم گمراه به سوی پروردگار، یک باره از آنها بریده رو به درگاه خدا آورده دعاها و درخواستهایی را مطرح می‌کند.

تذکر:

چه خوب است با این دعا علم و حکمت را از خدا درخواست کنیم و اینکه ما را به انسانهای صالح ملحق کند و نام نیک ما در میان آیندگان بماند چرا که حضرت علی علیه السلام فرمود: نام نیک، از دارایی و سرمایه بهتر است.

نکته‌ها و پیامها:

۱. انسان برای رسیدن به کمالات باید از خداوند استمداد کند.
۲. برخورداری از حکمت و معرفت در درون و زندگی در جامعه‌ی صالحان و صالح بودن، بالاترین درجه‌ی سعادت است.
۳. بهترین دعا را از بهترین افراد بیاموزیم.
۴. انسان به رفیق خوب محتاج است. «و أَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ»

۱۴. دعای حضرت ابراهیم

۸- (رَبِّ) وَ اجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ
 (۸۵) وَ لَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ (۸۷) يَوْمَ
 لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَ لَا بَنُونَ (۸۸) إِلَّا مَنْ أَتَى
 اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ (۸۹)

(الشعراء، ۸۹/۸۸/۸۷/۸۵)

(پروردگارا)

و مرا از وارثان بهشت پر نعمت قرار ده،
 و روزی که همه مبعوث می شوند، مرا خوار مگردان.
 روزی که مال و فرزندان برای انسان نفعی ندارند.
 مگر کسی که با روح و قلب پاک به سوی خدا آید.

توضیح:

حضرت ابراهیم افق دید خود را از این دنیا برگرفته و متوجه سرای آخرت میکند و دعای خود را در باره بهشت چنین مطرح می‌کند.

تذکر:

نباید همه دعا‌های ما فقط در باره نعمت‌های دنیایی باشد، بلکه درخواست نعمت‌های اخروی را نیز فراموش نکنیم و دعای حضرت ابراهیم را زمزمه کنیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. بقای نام مکتب و یادگار نیک را از او بخواهیم.
۲. انسان‌های بزرگ، هم محبوبیت دنیوی می‌خواهند و هم سعادت اخروی.
۳. انسان، بعد از مرگ نیز از دعای خیر دیگران و سنت‌های حسنه‌ای که بنا نهاده بهره‌مند می‌شود.
۴. به طرح‌های کوتاه مدت قناعت نکنیم.
۵. نعمت‌های بهشتی، در برابر اعمال ما موهبتی بی‌رنج است؛ زیرا ارث، به مالی گویند که بدون رنج و تلاش به دست آید.
۶. انسان در هر مرحله‌ای که باشد نباید از قیامت غافل باشد. «لَا تُخْزِنِي...»
۷. خواری و رسوایی، از سخت‌ترین حالات در قیامت است.

۱۵. دعای حضرت ابراهیم

۹- رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ.

(الصافات، ۱۰۰)

پروردگارا

(فرزندی) از گروه صالحان

به من ببخش.

توضیح:

پس از آنکه حضرت ابراهیم از آتش نجات پیدا کرد، و رسالتش را در بابل پایان یافته می‌دید، تصمیم بر مهاجرت به اراضی مقدس شام گرفت و گفت من به سوی پروردگارم می‌روم، او مرا هدایت خواهد کرد و اینجا بود که از خدا تقاضای فرزند صالح کرد.

تذکر:

با دعای حضرت ابراهیم، از خدا فرزند صالح طلب کنیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. اولاد صالح، هبه‌ی الهی و یکی از دعا‌های انبیاست.
۲. آن چه باید در فرزند محور باشد، صالح بودن است نه زیبایی و تیزهوشی ... (هب لی من الصالحین)
۳. فرزند صالح، بهترین یاور در مسیر حرکت خانواده به سوی خداست.

۱۶. دعای حضرت ابراهیم و پیروانش

۱۰-... رَبَّنَا عَلَیْكَ تَوَكَّلْنَا وَ إِلَیْكَ أُنَبْنَا وَ
 إِلَیْكَ الْمَصِیْرُ (۴) رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً
 لِلَّذِیْنَ كَفَرُوا وَ اغْفِرْ لَنَا رَبَّنَا إِنَّكَ
 أَنْتَ الْعَزِیْزُ الْحَكِیْمُ (۵)

(الممتحنة، ۴/۵)

... پروردگارا

بر تو توکل کردیم و به سوی تو انا به نمودیم و بازگشت ما
 به سوی تو است. پروردگارا ما را محنت کش کافران قرار
 مده و ما را بیمارز، پروردگارا تو خود عزیز و حکیمی.

توضیح:

در این آیه خداوند از روش حضرت ابراهیم و پیروانش تعریف کرده چنین می‌فرماید که: همانا برای شما در (روش) ابراهیم و کسانی که با او بودند، سرمشق و الگوی خوبی است و ... و سپس دعای حضرت ابراهیم و پیروانش را در این آیه و آیه بعد نقل می‌کند.

تذکر:

در هر کاری توکل به خدا را فراموش نکرده، از گناهانمان توبه کرده، و به درگاه خدا این دعای حضرت ابراهیم و پیروانش را زمزمه کنیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. جبهه‌گیری و قاطعیت در برابر کفر و شرک، به توکل، نیایش و توجه به معاد نیاز دارد.
۲. هر کجا سخنی می‌گویید و تصمیمی از خود نشان می‌دهید، نفس خود را با یاد او مهار کنید.
۳. توکل و انابه باید تنها به درگاه خدا باشد.
۴. گاهی گناهان سبب فتنه قرار گرفتن می‌شوند.
۵. به درگاه کسی رو کنیم که هم توانمند است و هم حکیم.

**د - دعاهای حضرت ابراهیم و اسماعیل
۱۷. دعای حضرت ابراهیم و اسماعیل**

۱-... رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ
أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ.

(البقرة، ۱۲۷)

... پروردگارا

از ما بپذیر، همانا تو شنوا و دانایی.

توضیح:

حضرت ابراهیم و اسماعیل علیهم‌السلام هنگامی که پایه‌های خانه کعبه را بالا می‌بردند چنین دعایی کردند.

تذکر:

چه خوب است ما هم هر کار خیری که انجام دادیم، این دعا را بخوانیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. کار مهم نیست، قبول شدن آن اهمیت دارد. حتی اگر کعبه بسازیم، ولی مورد قبول خدا قرار نگیرد، ارزش ندارد.
۲. کارهای خود را در برابر عظمت خداوند، قابل ذکر ندانیم. حضرت ابراهیم نامی از کار و بنایی خود نبرد و فقط گفت: «رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا»
۳. در روایات آمده است: از شرایط استجاب و آداب دعا، ستایش خداوند است.

۱۸. دعای حضرت ابراهیم و اسماعیل

۲- رَبَّنَا وَ اجْعَلْنَا مُسْلِمِينَ لَكَ وَ مِنْ
 ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ وَ أَرْنَا مَنَاسِكَنَا وَ
 تَبَّ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ.

(البقرة، ۱۲۸)

پروردگارا

ما را تسلیم (فرمان) خود قرار ده و از نسل ما (نیز) امتی
 که تسلیم تو باشند قرار ده و راه و روش پرستش را
 به ما نشان ده و توبه‌ی ما را بپذیر،
 که همانا تو، توبه‌پذیر مهربانی.

توضیح:

در این قسمت چهار درخواست دیگر حضرت ابراهیم و اسماعیل علیهم‌السلام از خداوند متعال مطرح می‌شود.

تذکر:

ما می‌توانیم دعای حضرت ابراهیم و اسماعیل علیهم‌السلام را با تغییر کلمه «مُسَلِّمِینِ» به «مُسَلِّمِینِ» از خدا بخواهیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. با آنکه حضرت ابراهیم و اسماعیل هر دو در اجرای فرمان ذبح، عالی‌ترین درجه تسلیم در برابر خدا را به نمایش گذاردند، اما با این همه در این آیه از خداوند می‌خواهند که ما را تسلیم فرمان خودت قرارده. گویا از خداوند تسلیم بیشتر و یا تداوم روحیه تسلیم را می‌خواهند.

۲. به کمالات امروز خود قانع نشوید، تکامل و تداوم آنرا از خدا بخواهید.

۳. توجّه به نسل و فرزندان، یک دورنگری عاقلانه و خداپسندانه است که حاکی از وسعت نظر و سوز و عشق درونی است.

هـ - دعاهای حضرت لوط

۱۹. دعای حضرت لوط

۱- رَبِّ نَجِّنِي وَ أَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ.

(الشعراء، ۱۶۹)

پروردگارا

من و کسان مرا از (شر) آنچه انجام می دهند

رهایی بخش.

توضیح:

پس از آنکه نصیحتهای حضرت لوط نسبت به قومش اثر نکرد، به آنها گفت: من دشمن سرسخت اعمال شما هستم و به درگاه خدا چنین عرضه کرد.

تذکر:

اگر جامعه ای فاسد شد و گناه سراسرش را فرا گرفت، انسان باید به فکر نجات خود و اهلش (خانواده اش و همکیشانش) باشد و به درگاه خدا چنین دعا کند.

نکته‌ها و پیامها:

۱. تنفر از کار بد، هم باید زبانی باشد و هم عملی.
۲. محیط آلوده برای مردان خدا قابل تحمل نیست؛ اگر از اصلاح محیط مأیوس شدند، حداقل خود را از آنجا نجات می دهند.
۳. بزرگان جامعه باید به فکر خاندان و یاران خود باشند.

۲۰. دعای حضرت لوط

۲- ... رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ.

(العنکبوت، ۳۰)

... پروردگارا

مرا بر قوم تبه‌کار پیروز گردان.

توضیح:

پس از آنکه حضرت لوط قومش را توبیخ کرد و قومش به او گفتند: اگر راست می‌گویی عذاب الهی را برای ما بیاور، از درگاه پروردگار چنین درخواست کرد.

تذکر:

انسان باید در برابر فاسدان از خدا یاری بخواهد، که او بهترین یاوران است و دعای حضرت لوط را زمزمه کند.

نکته‌ها و پیامها:

۱. تنها بودن، مانع نهی از منکر نیست. حضرت لوط با آنکه تنها بود، اما در مقابل انحراف و منحرفان ایستاد و از خداوند استمداد نمود. «ربّ انصرنی»
۲. همواره باید در فکر غلبه بر مفسدین باشیم، نه آنکه حکومت آنان را بپذیریم. «ربّ انصرنی علی القوم المفسدین»

و = دعای حضرت یوسف

۲۱. دعای حضرت یوسف

۱-... فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ
وَلِيِّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا
وَ الْحَقِّينِ بِالصَّالِحِينَ.

(یوسف، ۱۰۱)

... (ای) پدیدآورنده‌ی آسمان‌ها و زمین، تنها تو

در دنیا و آخرت مولای منی، مرا تسلیم خود

بمیران و مرا به شایستگان ملحق فرما.

توضیح:

این دعای حضرت یوسف است، پس از آنکه خداوند، بینایی یعقوب را به او برگرداند و پدر و مادر و برادران به مصر آمدند؛ و همه بر یوسف سجده کردند و او با این دعا از خدا تشکر کرد و درخواستهایی را به درگاه خدا عرضه نمود.

تذکر:

زینده انسان مؤمن است که نعمتهای خدا را یاد کرده، از او تشکر نماید و همه نعمتها را از او بداند و از درگاهش مسلمان مردن و الحاق به صالحان را با این دعا درخواست کند.

نکته‌ها و پیامها:

۱. اولیای خدا وقتی به عزت و قدرت خود نگاه می‌کنند، فوراً به یاد خداوند می‌افتند.
۲. بندگان خدا در اوج عزت و قدرت به یاد مرگ و قیامت و سرانجام کار خود هستند
۳. حسن عاقبت و پایداری در کار خیر، مهمتر از شروع آن است. انبیا برای حسن عاقبت دعا می‌کردند.
۴. چون به قدرت رسیدید، مناجات با خدا را از یاد نبرید.

ز - دعای حضرت شعیب

۲۲. دعای حضرت شعیب

۱-... عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَ
بَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ.

(الأعراف، ۸۹)

...ما بر خداوند توکل کرده‌ایم،

پروردگارا

میان ما و قوم ما به حق داورى و راهگشایی

کن که تو بهترین داوران و راهگشایانى.

توضیح:

وقتی که قوم شعیب از او خواستند که به آئین آنها بازگردد، او به آنها فرمود: اگر ما به آئین شما باز گردیم بعد از آنکه خدا ما را از آن نجات بخشیده، به خدا دروغ بسته ایم و سپس از خدا درخواست مذکور را نمود.

تذکر:

از این دعا می‌توان جایی استفاده کرد که انسان بین ظالمانی قرار گرفته، که به او ظلم کرده اند و حقش را برده اند.

نکته‌ها و پیامها:

۱. دلیل توکل ما بر خداوند علم مطلق او بر همه چیز است.
۲. در برابر پیشنهادهای شوم دشمنان، باید با توکل بر خدا، قاطعانه ایستاد.
۳. واگذاری داوری به خداوند، نمونه و مصداق توکل و تسلیم است.
۴. در دعا، تناسب بین خواسته و اسمای الهی را باید در نظر گرفت. آنجا که نیاز به فتح داریم، خدا را با خیرالفاتحین صدا می‌زنیم.
۵. لازمه‌ی داوری صحیح، علم و آگاهی همه‌جانبه است. داوری، حق کسی است که همه چیز را می‌داند.
۶. داوری، از شئون ربوبیت خداوند است. «ربنا افتح»

ج - دعاہای حضرت موسیٰ

۲۳. دعای حضرت موسیٰ

۱- ... رَبِّ... فَأَفْرِقْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَ الْقَوْمِ
الْفَاسِقِينَ.

(المائدة، ۲۵)

... پروردگارا

... پس میان ما و قوم فاسق و تبہکار

فاصلہ بینداز.

توضیح:

این دعای حضرت موسی علیه السلام است که پس از یأس از حرکت بنی اسرائیل برای داخل شدن به شهر و جنگ با عمالقه، با حالتی شکایت گونه به درگاه خداوند چنین عرضه می دارد.

تذکر:

با این دعا باید از خدا بخواهیم که بین ما و افراد فاسق و گناهکار جدایی اندازد، چرا که همنشین گناهکار، خواه ناخواه اثر سوء خود را بر انسان خواهد گذاشت، اگر چه اینجا بحث حضرت موسی علیه السلام و فاسقان است.

نکته‌ها و پیامها:

۱. غالب دعاهای قرآنی با استمداد از اسم ربّ است.
۲. در حالی همه‌ی مردم از ما بریده‌اند، به نجات دهنده‌ی اصلی متوسّل شویم.
۳. یکی از بلاهای اجتماعی دور شدن مردم از اولیای خدا و محروم شدن از فیض وجودشان است.
۴. یکی از بلاها و سختی‌های مؤمنان، زندگی با فاسقان و در میان آنان بودن است.

۲۴. دعای حضرت موسی

۲-... رَبِّ اغْفِرْ لِي وَ لِأَخِي وَ أَدْخِلْنَا
فِي رَحْمَتِكَ وَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ.

(الأعراف، ۱۵۱)

... پروردگارا

من و برادرم را بیامرز

و ما را در رحمت خویش وارد کن

و تو مهربان‌ترین مهربانانی.

توضیح:

حضرت موسی علیه السلام پس از بازگشت از میقات، دید که مردم گوساله پرست شده اند؛ خشمگین و اندوهگین شد و به سراغ برادرش هارون رفت و سر و ریش او را گرفت و به طرف خودش کشید و پس از آنکه آتش خشم حضرت موسی علیه السلام کمی فرو نشست، این دعا را به محضر خداوند متعال عرضه کرد.

تذکر:

با این دعا می‌توان با عبارت (رَبِّ اغْفِرْ لَنَا وَ لِإِخْوَانِنَا) برای خود و دیگران از خداوند طلب مغفرت کرد و اینکه ما را در رحمتش داخل کند.

نکته‌ها و پیامها:

۱. آمرزش‌خواهی حضرت موسی علیه السلام یا برای درس دادن به دیگران است، یا به خاطر آنکه در میان مردم به هارون پرخاش کرده است.

۲. در طوفان انحراف‌های جامعه، رهبران به دعا و لطف الهی بیش از دیگران نیازمندند. «وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ»

۳. بخشودگی، مقدمه‌ی ورود در رحمت الهی است.

۴. در دعا، از الطاف و صفات خدا یاد کنیم. «أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ»

۲۵. دعای حضرت موسی

۳- ... رَبِّ... أَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَ
ارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ.

(الأعراف، ۱۵۵)

... پروردگارا

... تو ولی و سرپرست مایی،

پس ما را ببخشای و بر ما رحم کن،

که تو بهترین آمرزندگان.

توضیح:

این دعای حضرت موسی علیه السلام است، هنگامی که برای آمدن به میعادگاه خدا (طور)، از قوم خود هفتاد مرد را برگزید. پس همین که در پی درخواست دیدن خدا زمین لرزه آنان را فرا گرفت گفت: پروردگارا! اگر می‌خواستی، می‌توانستی آنها و مرا پیش از این (آمدن به طور) بمیرانی، آیا ما را به خاطر کارهای بی‌خردان ما هلاک می‌کنی؟ این صحنه جز آزمایشی از جانب تو نیست که با آن، هر که را (سزاوار بدانی و) بخواهی گمراه می‌کنی و هر که را بخواهی (و لایق بدانی) هدایت می‌کنی.

تذکر:

خواندن این دعا برای کسانی که فقط خدا را سرپرست خود می‌دانند و تنها از او طلب غفران و رحم دارند بسیار به جاست.

نکته‌ها و پیامها:

۱. ستایش خداوند پیش از دعا، از آداب دعاست. «أنت ولینا فاعفرلنا»
۲. تا صفحه‌ی روح از آلودگی گناه پاک نشود، رحمت الهی را جذب نمی‌کند. «اغفر لنا و ارحمنا»
۳. آمرزش و عفو الهی، (بر خلاف بخشش مردم که یا با تأخیر است، یا همراه با منت و تحقیر)، بهترین بخشایش‌هاست.

۲۶. دعای حضرت موسی

۴- اُكْتُبْ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً
وَفِي الْآخِرَةِ اِنَّا هُدْنَا اِلَيْكَ....

(الأعراف، ۱۵۶)

... برای ما در این دنیا و در آخرت،

خیر و نیکی مقرر کن

که ما به سوی تو رهنمون و بازگشت

کرده ایم....

توضیح:

این ادامه دعای حضرت موسی علیه السلام است، که خداوند متعال در جوابش می‌فرماید: عذابم را به هر کس که بخواهم (و مستحق باشد) می‌رسانم، ولی رحمتم همه چیز را فرا گرفته است، پس به زودی آن (رحمتم) را برای کسانی که تقوی دارند و زکات می‌دهند و آنان که به آیات ما ایمان می‌آورند، مقرر می‌دارم.

تذکر:

با این دعا خیر دنیا و آخرت را از خدا طلب کنیم، که از بهترین و کامل‌ترین دعاهاست.

نکته‌ها و پیامها:

۱. انبیا در فکر تأمین سعادت دنیا و آخرت مردمند.
۲. از بهترین دعاها، جامع‌ترین آنهاست.
۳. بازگشت خالصانه به سوی خدا، راه دریافت الطاف الهی است. «هدنا»
۴. دعای انبیا نیز در چهارچوب حکمت و قانون الهی مستجاب می‌شود.

۲۷. دعای حضرت موسی

۵-... رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَيَّ أَمْوَالِهِمْ وَ
 اشْدُدْ عَلَيَّ قُلُوبَهُمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّى
 يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ.

(یونس، ۸۸)

... پروردگارا

اموالشان را نابود کن و دلهایشان را سخت،

زیرا که آنان تا عذاب دردناک را نبینند،

ایمان نخواهند آورد.

توضیح:

این دعای حضرت موسی علیه السلام به درگاه پروردگار است، پس از آنکه به خدا عرضه کرد: پروردگارا! تو به فرعون و بزرگان قومش در زندگی دنیا زینت و اموال بسیار داده‌ای، در نتیجه به وسیله‌ی آنها مردم را از راه تو گمراه می‌سازند.

تذکر:

علاوه بر آمادگی کامل در برابر دشمنان باید دعای مذکور را، در باره آنها از خدا داشته باشیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. قطع شیرهای نفت، بستن راه‌های تجارتي و نظامی و آتش زدن انبار مهمات دشمن، از مصادیقِ (رَبَّنَا اطمس علی اموالهم) می‌باشد.

۲. نفرین انبیا، نه بر اساس کینه‌ی شخصی، بلکه به خاطر حفظ مکتب و امت است.

۳. در دعاها، دعای سیاسی و نفرین بردشمنان را فراموش نکنیم. (رَبَّنَا اطمس علی اموالهم واشدد...)

۴. آنجا که استدلال و معجزه کارساز نباشد، نوبت نفرین است.

(رَبَّنَا اطمس...)

۲۸. دعای حضرت موسی

۶-... رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي (۲۵) وَ
 يَسِّرْ لِي أَمْرِي (۲۶) وَ احْلِلْ عُقْدَةً مِنْ
 لِسَانِي (۲۷) يَفْقَهُوا قَوْلِي (۲۸)

(طه، ۲۵/۲۶/۲۷/۲۸)

... پروردگارا

سینه‌ام را برایم گشاده گردان

(و بر صبر و حوصله‌ام بیفزا).

و کارم را برایم آسان فرما. و گره از زبانم باز نما. تا

(آنها) سخنان مرا (خوب) بفهمند.

توضیح:

این عبارات، دعای حضرت موسی علیه السلام است که پس از اینکه به رسالت الهی مأمور شد و باید برای هدایت خطرناک ترین انسانی که ادعای خدایی داشت برود، از خدا درخواست نمود.

تذکر:

در انجام مسئولیتها هم سعه صدر (ظرفیت) لازم است و هم شرایط آماده و هم بیانی روان؛ که ما باید با این دعاها آن را از خدا درخواست کنیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. سعه‌ی صدر اولین شرط موفقیت در هر کاری است.

۲. به جای ترس و فرار از مسئولیت، امکانات و مقدمات و

ابزار آن را از خداوند بخواهیم. «ربّ اشرح لی صدری»

۳. دریافت الطاف الهی، روح و سینه‌ای گشاده لازم دارد.

۴. با سعه‌ی صدر کارها آسان می‌شود.

۵. اصل، فهمیدن مردم است، نه اصطلاحات زیبا.

۲۹. دعای حضرت موسی

۷-... رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي....

(القصص، ۱۶)

... پروردگارا

همانا من به خویشتم ستم کرده‌ام،

پس مرا ببخش....

توضیح:

پس از آنکه حضرت موسی با مستی یکی از دشمنان را کشت، (البته او قصد کشتنش را نداشت؛ چرا که ممکن بود پیامدهایی برای او و بنی اسرائیل داشته باشد) برای این ترک اولی، به درگاه خداوند چنین دعا کرد.

تذکر:

اگر پیامبری معصوم مانند حضرت موسی بخاطر ترک اولی، چنین دعا کند؛ حال ما که لغزشها و خطاهای بسیاری داریم، نباید با این دعا به درگاه خدا اعتراف به گناه کرده، از او درخواست آمرزش کنیم؟!

نکته‌ها و پیامها:

۱. افراد صالح حتی در برابر کجی‌های غیر عمدی نیز بلافاصله استغفار می‌کنند و از تبعات آن دوری می‌گزینند. «فاغفرلی»
۲. دعای انبیا مستجاب است. «فَعَفَّرْهُ»

۳۰. دعای حضرت موسی

۸- ... رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ.

(القصص، ۲۱)

... پروردگارا!

مرا از (دست) این گروه ستمگر

نجات ده.

توضیح:

پس از آنکه به حضرت موسی خبر دادند که برای کشتنت به مشورت نشسته اند، او از شهر خارج شد در حالی که ترسان بود و هر لحظه در انتظار حادثه ای بود، و از خدا چنین درخواست کرد.

تذکر:

اگر انسان در میان ظالمان قرار گرفت، امیدش را از دست ندهد و با توکل به خدا این دعا را زمزمه کند.

نکته‌ها و پیامها:

۱. شجاعت، به معنای در دسترس دشمن قرار گرفتن نیست.
۲. زندگی انبیا غالباً با آوارگی و سختی همراه بوده است.
۳. سعی و همت خود را بکار بریم، ولی نتیجه را از خداوند بخواهیم. «فَخَرَجَ - قَالَ رَبِّ نَجِّنِي»
۴. دعا باید با تلاش و حرکت همراه باشد.
۵. رهبران الهی، در همه حالات از خداوند استمداد می‌کنند.

۳۱. دعای حضرت موسی

۹-... رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ.

(القصص، ۲۴)

... پروردگارا!

همانا من به هر خیری که برایم بفرستی

نیازمندم.

توضیح:

پس از آنکه حضرت موسی در کنار چاه آب مدین آمد و برای دختران شعیب آب کشید، خسته و گرسنه به سایه ای روی آورد و از خداوند چنین درخواست کرد.

تذکر:

به نظر می‌رسد این دعای کاملی است، که همه ما نیازمندیم، هر روز آن را از خدا بخواهیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. خدمت به مردم را خالصانه انجام دهیم و حل مشکلات خود را از خداوند بخواهیم.
۲. همه چیز را از خداوند درخواست نماییم.
۳. در دعا، برای خداوند تکلیف و مصداق معین نکنیم.

ط - دعاهاى حضرت سلیمان

۳۲. دعای حضرت سلیمان

۱-... رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي
 أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ
 صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ
 فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ.

(النمل، ۱۹)

... پروردگارا

به من الهام کن (و توفیق ده) که نعمتی که به من و به والدینم
 بخشیده‌ای شکر کنم و عمل صالحی که آن را می‌پسندی انجام دهم و
 در سایه‌ی رحمت خود، مرا در زمره‌ی بندگان شایسته‌ات وارد کن.

توضیح:

پس از آنکه حضرت سلیمان به وادی مورچگان رسید، مورچه ای به هموعان خود گفت: ای مورچگان داخل خانه های خود شوید، تا سلیمان و لشکریانش شما را پایمال نکنند. سلیمان با شنیدن این سخن تبسم کرد و خندید و رو به درگاه خدا کرد و چند تقاضا نمود.

تذکر:

باید توفیق شکر نعمتها را از خدا بخواهیم، نعمتهایی که به قول قرآن قابل شمارش نیست. و در برابر این همه نعمت باید عمل صالح انجام دهیم، و بر آن موفق نمی شویم مگر اینکه از خدا چنین درخواست کنیم و دعای حضرت سلیمان را زمزمه کنیم.

نکته‌ها و پیامها:

۲. دعا، مخصوص هنگام اضطرار نیست؛ انبیا در اوج عظمت و قدرت دعا می کردند.

۳. توفیق شکرگزاری را از خدا بخواهیم.

۴. شکر خدا تنها با زبان نیست، عمل صالح و استفاده‌ی صحیح از نعمت‌ها نیز شکر الهی است.

۳۳. دعای حضرت سلیمان

۲- ... رَبِّ اغْفِرْ لِي وَ هَبْ لِي ... إِنَّكَ
أَنْتَ الْوَهَّابُ.

(ص، ۳۵)

... پروردگارا

مرا بیامرز و به من عطا کن...

همانا تو بسیار بخشنده‌ای.

توضیح:

حضرت سلیمان پس از ترک اولی (نگفتن انشاء الله)، به درگاه خدا روی آورده، از خدا طلب آمرزش کرده، از او می‌خواهد که به او فرمانروایی و ملکی عطا کند که پس از وی سزاوار هیچ کس نباشد.

تذکر:

انسان باید به خاطر خطاها و لغزشهایش از درگاه خدا استغفار کرده، از رحمت بیکران او ناامید نشود و دعای حضرت سلیمان را زمزمه کند و بعد از عبارت: (وَهَبْ لِي) (به من عطا کن) هر چه می‌خواهد از خدا درخواست کند.

نکته‌ها و پیامها:

۱. همه‌ی مردم حتّی انبیا آزمایش می‌شوند. (فتنّا سلیمان)
۲. استغفار قبل از دعا، سبب استجاب دعاست.
۳. همّت بلند حضرت سلیمان، سبب درخواست‌های بلند او از خداوند می‌شود.
۴. در دعا و مناجات، صفات و نام‌هایی را درباره‌ی خداوند ذکر کنید که با دعا تناسب داشته باشد.
۵. بخشش گسترده و پی‌در پی مخصوص خداوند است.

ی - دعاهای حضرت زکریا
 ۳۴. دعای حضرت زکریا

۱- ... رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً
 طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ.

(آل عمران، ۳۸)

... پروردگارا

از جانب خود نسلی پاک و پسندیده به من
 عطا کن که همانا تو شنونده دعائی.

توضیح:

این دعای حضرت زکریا، است که با وجود اینکه همسرش «اشیاع» عقیم بود، و خودش هم به سن پیری رسیده بود، بعد از اینکه این همه کرامت و مائده آسمانی را برای حضرت مریم دید، از پروردگارش درخواست فرزند پاکیزه ای کرد.

تذکر:

از رحمت خداوند نباید نومید شد، اگر چه خانمی عقیم باشد و یا مردی پیر شده باشد و فرزندی ندارند، با این دعا از خدا درخواست فرزند کنند، چرا که در انسانهای عادی هم دیده شده که بعد از سالها صاحب فرزند شده اند.

نکته‌ها و پیامها:

۱. حالات انسان و ساعات دعا، در استجاب آن مؤثر است.
۲. مشاهده‌ی کمالات دیگران، زمینه‌ی درخواست کمالات و توجه انسان به خداوند است.
۳. درخواست فرزند و نسل پاک، سنت و روش انبیاست.
۴. ارزش ذریه و فرزندان، به پاکی آنهاست.
۵. در دعا باید از خداوند تجلیل کرد.

۳۵. دعای حضرت زکریا

۲- .. رَبِّ... (۴) ... فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ
وَلِيًّا (۵) ... وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا (۶)

(مریم، ۴/۵/۶)

پروردگارا

... پس از جانب خود جانشینی (فرزندی) به من

عطا فرما...

پروردگارا

او را مورد رضایت قرار بده.

توضیح:

در این دو دعا حضرت زکریا با اینکه پیر شده و همسرش نازاست از خدا درخواست فرزند می‌کند، که جانشین او باشد. البته فرزندى که مورد رضایت خدا باشد.

تذکر:

انسان باید به فکر بعد از خود هم باشد، و حساب جاری برای آخرتش داشته باشد و فرزند از بهترین مصداقهاست؛ البته اگر صالح و مورد رضایت خدا باشد؛ که با این دعا باید آن را از خدا بخواهیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. در دعا، گاهی رابطه‌ی بنده و خداوند به قدری تنگاتنگ می‌شود که به جای «یا رب»، «رب» می‌گوید.
۲. مؤمن، هرگز از رحمت خدا مأیوس نمی‌شود.
۳. در بینش الهی، اراده خداوند بر عوامل طبیعی حاکم است.
۴. فرزند، هبه‌ی آسمانی از جانب خداوند است.
۵. برای صلاح و خوبی فرزند، حتی قبل از انعقاد نطفه، باید دعا کرد. «و اجعله ربّ رضیاً»

۳۶. دعای حضرت زکریا

۳-... رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ
خَيْرُ الْوَارِثِينَ.

(الأنبياء، ۸۹)

... پروردگارا

مرا تنها مگذار

و تو خود، بهترین وارثان هستی.

توضیح:

در این دعا حضرت زکریا با اینکه کهنسال بوده و همسرش هم عقیم است، از خداوند درخواست فرزندى می‌کند که بتواند برنامه‌های الهی او را تعقیب کرده و فرصت طلبان بر اموال و هدایای معبد بنی اسرائیل که صرف راه خدا می‌شد، پنجه نیفکنند.

تذکر:

با این دعا می‌توان از خدا درخواست فرزند صالحی کرد که ادامه دهنده راه الهی انسان باشد و از لطف و رحمت خدا مأیوس نشد؛ اگر چه از نظر اسباب مادی چنین چیزی محال بنماید.

نکته‌ها و پیامها:

۱. ذکر کلمه‌ی «رب» و تکرار آن در دعا، درخواست‌ها را با اجابت مقرون می‌سازد. «نادی ربّه ربّ لا تذرني»
۲. در هنگام دعا، خداوند را با آن صفتی که با خواسته ما تناسب بیشتری دارد یاد کنیم.
۳. انسان می‌تواند از طریق دعا نازائی را اصلاح کند.

ک - دعای حضرت عیسیٰ

۳۷. دعای حضرت عیسیٰ علیه السلام

۱- ... اللَّهُمَّ رَبَّنَا... أَرْزُقْنَا وَ أَنْتَ
خَيْرُ الرَّازِقِينَ.

(المائدة، ۱۱۴)

... خداوندا، پروردگارا...

ما را روزی ده،

که تو بهترین روزی دهندگانی.

توضیح:

این دعای حضرت عیسیٰ علیه السلام است که به درخواست حواریونش، از خدا درخواست مائده آسمانی کرد و خدا دعایش را مستجاب فرمود.

تذکر:

چه خوب است با این دعا رزق و روزی خود را از خداوند رزاق درخواست کنیم؛ چرا که او بهترین روزی دهندگان است.

نکته‌ها و پیامها:

۱. توسل به اولیای خداوند برای قضای حوائج، جایز است.
۲. در دعا، خدا را با ادب کامل و با صفت مناسب با خواسته، صدا بزنیم. «خیر الرازقین»
۳. به خدا توجه کنیم و به سراغ دیگران نرویم.

ل - دعاهای حضرت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله

۳۸. تعلیم خدا به پیامبر صلی الله علیه و آله برای خواندن این دعا

۱-... رَبِّ اُدْخِلْنِيْ مُدْخَلَ صِدْقٍ وَّ اَخْرِجْنِيْ
مُخْرَجَ صِدْقٍ وَّ اجْعَلْ لِيْ مِنْ لَدُنْكَ
سُلْطٰنًا نَّصِيْرًا.

(الاسراء، ۸۰)

... پروردگارا

مرا با ورودی نیکو و صادقانه وارد (کارها) کن

و با خروجی نیکو بیرون آر

و برای من از پیش خودت سلطه و برهانی نیرومند قرار ده.

توضیح:

این دعایی است که خداوند متعال به پیامبر ﷺ تعلیم می‌دهد تا آن را در انجام کارهایش بخواند.

تذکر:

هر گاه استاد خدا باشد و شاگرد پیامبر ﷺ، معلوم می‌شود که محتوای درسی چقدر مهم است. این دعا درسی است که مشکل‌گشای بسیاری از کارهاست؛ چنانچه امام صادق علیه السلام می‌فرماید: هرگاه برای ورود به کاری، ترس و وحشت داشتی، این آیه را بخوان و اقدام کن. پس ما هم در ورود به کارهایمان این دعا را بخوانیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. خواسته‌های خود را در برابر خداوند به زبان بیاوریم.
۲. دعا کردن را هم باید از خدا آموخت که چگونه بخوانیم و چه بخواهیم.
۳. مهم‌تر از آغاز نیک، پایان و فرجام خوب است. نباید به آغاز شیرین دلخوش بود، بلکه باید از خطر بدعاقبتی به خدا پناه برد.
۴. همه‌ی امور به دست خداست و باید از او مدد خواست.
۵. مؤمن، نصرت و امداد را تنها از خدا می‌طلبد.

۳۹. تعلیم خدا به پیامبر ﷺ برای خواندن این دعا

۲-... رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا.

(طه، ۱۱۴)

... پروردگارا

علم مرا زیاد کن.

توضیح:

از آنجا که پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، به خاطر عشق به فراگیری قرآن و حفظ آن برای مردم به هنگام دریافت وحی عجله می‌کرد، و مهلت نمی‌داد جبرئیل سخن خود را کامل کند، چنین به او تذکر داده شده که نسبت به قرآن پیش از آن که وحی آن تمام شود عجله مکن و بگو پروردگارا! علم مرا زیاد کن.

تذکر:

هر گاه استاد خدا باشد و شاگرد پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، معلوم می‌شود که محتوای درسی چقدر مهم است. پس این دعا را غنیمت شماریم و علم زیاد را از درگاه خدا درخواست کنیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. اولین معلّم، خداوند علامّ و علیم است، پس علم را از او بخواهیم. «ربّ زدنی علماً»

۲. برای علم و دانش نهایی نیست و فارغ التحصیل معنا ندارد.

«زدنی علماً»

۳. افزون طلبی در کمالات ارزش است. «ربّ زدنی علماً»

۴. علم، وسیله‌ی رشد انسان‌هاست. «ربّ زدنی علماً»

۵. جز خداوند، علم همه حتّی علم پیامبر محدود است.

۴۰. دعای حضرت پیامبر ﷺ

۳-... رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ وَ رَبَّنَا
الرَّحْمَنُ الْمُسْتَعَانُ....

(الأنبياء، ۱۱۲)

... پروردگارا

(تو خود میان ما) به حق داوری کن،

و پروردگار همه ما خداوند رحمان است

که کمک خواسته می شود.

توضیح:

در این دعا پیامبر ﷺ بعد از مشاهده این همه اعراض و روی گردانی، ناراحتی خود را از این همه غرور و غفلت منعکس می‌کند.

تذکر:

در هنگام رویارویی با دشمنان زبان نفهم، باید با این دعا از خدا کمک خواسته، او را حاکم قرار دهیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. در برابر لجاجت دشمنان، از خداوند کمک بگیریم.
۲. دعا را با کلمه «رب» آغاز کنیم. «ربّ احکم»
۳. عالم مطلقى که همه چیز را می‌داند، قضاوتش به حقّ است.
۴. حتّی در مورد دشمنان نیز از حقّ تجاوز نکنیم و کیفر بیش از حقّ نخواهیم.

۴۱. تعلیم خدا به پیامبر ﷺ برای خواندن این دعا

۴- رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ.

(المؤمنون، ۹۴)

پس پروردگارا

مرا در میان قوم ستمگر قرار مده.

توضیح:

این دعایی است که خداوند متعال به پیامبر ﷺ تعلیم می‌دهد تا از او درخواست کند. این دعا هدف آیات گذشته را که تهدید کفار و مشرکان لجوج به عذابهای الهی است تعقیب می‌کند.

تذکر:

با این دعا باید از خداوند متعال بخواهیم، که هرگز ما را با ظالمان قرار ندهد، که عذاب ایشان ما را هم فرا گیرد؛ پس تا می‌توانیم باید از گناهکاران و مجالس گناه فاصله بگیریم.

نکته و پیام:

حضور در میان ظالمان، خطر گرفتاری به عذابهای الهی را در پی دارد.

۴۲. تعلیم خدا به پیامبر ﷺ برای خواندن این استعاذه

۵-... رَبِّ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِيْنَ
(۹۷) وَ اَعُوْذُ بِكَ رَبِّ اَنْ يَّحْضُرُوْنِ (۹۸)

(المؤمنون، ۹۷/۹۸)

... پروردگارا

من از وسوسه‌های شیطان‌ها به تو پناه

می‌برم. و پناه می‌برم به تو ای پروردگارا!

از این که آنان نزد من حاضر شوند.

توضیح:

در ادامه دعای قلبی، خداوند متعال، درخواستی را در غالب پناه بردن به او، به پیامبر ﷺ تعلیم می‌دهد.

تذکر:

هر لحظه ما احتیاج داریم که از شر شیاطین به خدا پناه ببریم؛ چه بهتر که با این جملات تعلیمی از جانب خدا، در پناهش قرار گیریم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. پیامبران نیز باید به خدا پناه ببرند. «قل ربّ أعوذبک»
۲. تنها پناهگاه مطمئن خداست. «بک»
۳. شیاطین، متعدّد و وسوسه‌های آنان نیز گوناگون است. «هَمَزَات الشَّيَاطِينِ»
۴. شیطان‌ها در انبیا نیز طمع دارند. «هَمَزَات الشَّيَاطِينِ»
۵. بالاتر از وسوسه، حضور شیطان‌هاست. «أَنْ يَحْضُرُونَ»
۶. حضور افراد فاسد و مفسد در جامعه، مقدّمه فساد دیگران است.

۴۳. تعلیم خدا به پیامبر ﷺ برای خواندن این دعا

۶-... رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ
خَيْرُ الرَّاحِمِينَ.

(المؤمنون، ۱۱۸)

... پروردگارا

بیامرز و رحم کن

که تو بهترین رحم کنندگانی.

توضیح:

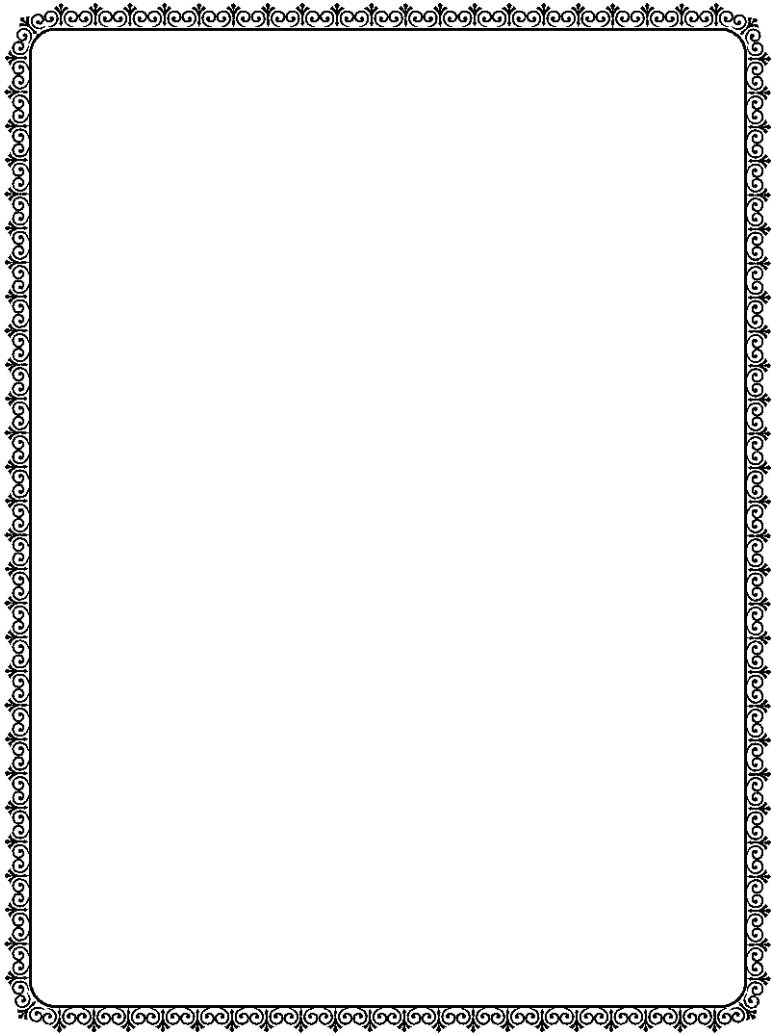
این آخرین آیه از سوره مبارکه مؤمنون و دعایی است که خداوند متعال به پیامبر ﷺ تعلیم می‌دهد تا از او درخواست کند.

تذکر:

وقتی که پیامبر معصوم، به دستور خدا باید این دعا را بخواند، حساب ما روشن است. پس بیایید ما هم با خواندن این دعا، خود را در زمره بندگان استغفار کننده قرار دهیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. پیامبر معصوم نیز به رحمت و مغفرت خداوند نیاز دارد.
۲. در دعا، ستایش از خدا را فراموش نکنیم.

فصل دوم:

دعا‌های بهشتیان و حاملان عرش الهی

۴۴. دعای حاملان عرش الهی

۱-... رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَ
 عِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا
 سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ.

(غافر، ۷)

... پروردگارا!

رحمت و علم تو همه چیز را فراگرفته است، پس
 کسانی را که توبه کرده و راه تو را پیروی کرده‌اند
 پیامرز و آنان را از عذاب دوزخ حفظ کن.

توضیح:

حاملان عرش الهی و کسانی که گرداگرد آن تسبیح و حمد پروردگارشان را می‌گویند و به او ایمان دارند و برای مؤمنان استغفار می‌کنند، از خدا چنین درخواست دارند.

تذکر:

ما نباید همیشه در دعا کردن به فکر خود باشیم، بلکه دیگرانی که حق به گردن ما دارند و مؤمنان را با این درخواست فرشتگان دعا کنیم، تا این دعا شامل حال خود ما هم بشود.

نکته‌ها و پیامها:

۱. مؤمنین باید به خود بنازند که مقربان درگاه الهی همواره به آنان دعا می‌کنند.

۲. آداب دعا این است: ابتدا تسبیح و تحمید، (یسبحون بحمد ربهم) سپس تجلیل و توصیف، (وسعت کل شیء رحمة و علما) آن گاه دعا. (فاغفر)

۳. استغفار کسانی در حق دیگران مؤثر است که خود اهل ایمان باشند.

۴. دعا به دیگران، یک ارزش پسندیده و شناخته شده‌ی قرآنی است.

۵. توبه به تنهایی کافی نیست، پیروی عملی لازم است.

۶. راه نجات، در پیروی از راه خداست.

۴۵. دعای حاملان عرش الهی

۲- رَبَّنَا وَادْخِلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ.

(غافر، ۸)

پروردگارا

و آنان را با هر کس از پدران و همسران و فرزندانشان که صلاحیت دارند به باغ‌های اقامتی که به ایشان وعده داده‌ای وارد کن؛ همانا تو همان خدای عزیز و حکیمی.

توضیح:

این ادامه دعای حاملان عرش الهی و کسانی که گرداگرد آن تسبیح و حمد پروردگارشان را می‌گویند و به او ایمان دارند و برای مؤمنان استغفار می‌کنند، می‌باشد.

تذکر:

نه تنها به مؤمنین بلکه به پدران، همسران، و فرزندانشان هم که صلاحیت دارند با این درخواست، دعا کنیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. انبیا و فرشتگان دعاهای خود را با(رَبَّنَا) و(رَبِّ) آغاز می‌کردند.

۲. مشمول دعای اولیای خدا شدن، صلاحیت لازم دارد.

۳. نجات از دوزخ کافی نیست؛ ورود به بهشت ارزش دارد.

۴. اول پاکی از بدی‌ها، سپس دریافت کمالات.

۵. ورود به بهشت، صلاحیت می‌خواهد.

۶. همجواری و همزیستی بستگان یک نعمت الهی است.

۴۶. دعای حاملان عرش الهی

۳- (رَبَّنَا) وَ قِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَ مَنْ تَقِ
السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَ ذَلِكَ
هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ.

(غافر، ۹)

(پروردگارا)

آنان را از بدی‌ها (و کیفر اعمالشان) حفظ کن و هر
کس را در آن روز از بدی‌ها حفظ کنی، پس مشمول
رحمت ساخته‌ای؛ و این همان رستگاری بزرگ است.

توضیح:

از آنجا که غیر از دوزخ، در صحنه قیامت ناراحتی‌های دیگری مانند هول محشر، رسوایی در برابر خلائق، طول حساب و امثال آن وجود دارد حاملان عرش دعای دیگری می‌کنند.

تذکر:

دعای خود به مؤمنان را، با این دعای حاملان عرش خدا تکمیل کنیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. رستگاری بزرگ، در صورتی است که انسان از آفات معنوی و مادی، هر دو دور باشد.
۲. توفیق مصونیت از گناه را باید از خدا خواست.
۳. رستگاری را هنر خود ندانیم بلکه لطف و رحمت او بدانیم.
۴. رستگاری، در رفاه دنیوی نیست بلکه در تقوا است.

۴۷. دعای بهشتیان

۴-... رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَ اغْفِرْ لَنَا
إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

(التحریم، ۸)

... پروردگارا

نور ما را کامل کن و ما را بیامرز،

همانا تو بر هر چیز توانایی.

توضیح:

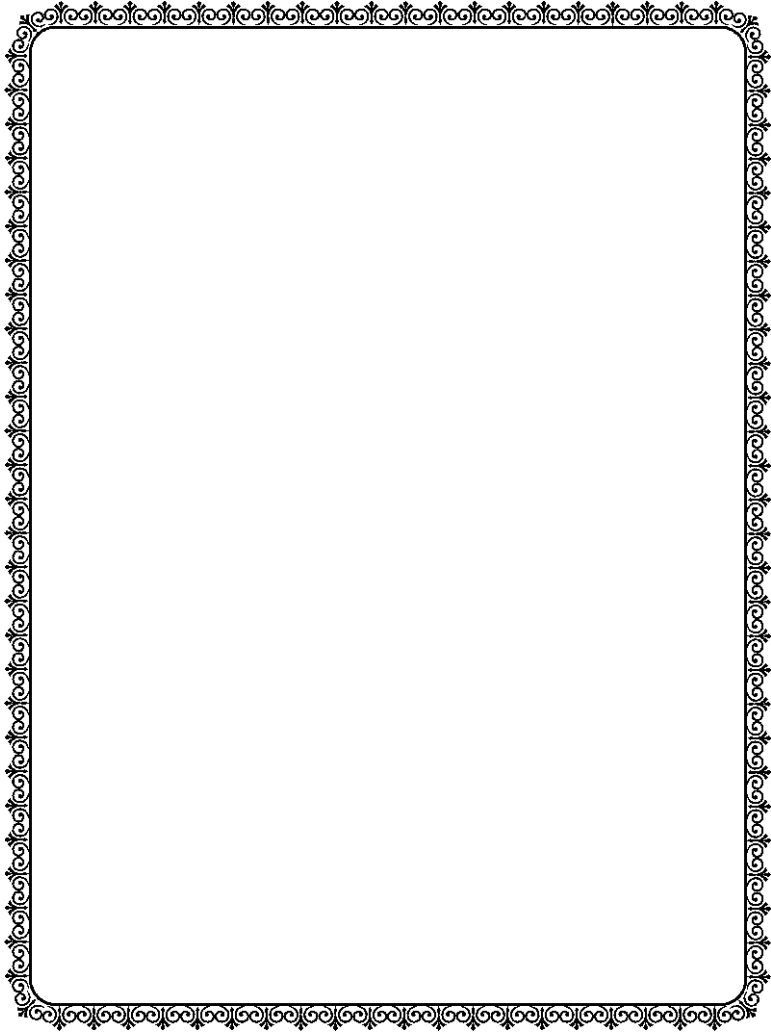
روزی که مؤمنان به بهشت‌هایی وارد می‌شوند که نهرها از زیر آنها جاری است و خداوند، در آن روز پیامبر و کسانی را که به او ایمان آورده‌اند خوار نکند، نورشان پیشاپیش آنها و از سوی راستشان می‌شتابد و مؤمنان چنین دعا می‌کنند.

تذکر:

از آثار توبه اینست که گناهان بخشیده شده، خدا انسان را وارد بهشت می‌کند و این دعای بهشتیان است و اشکالی ندارد که در دنیا از خدا بخواهیم نورمان را زیاد کند و ما را بیمارزد؛ البته افزوده شدن نور با تقوای عملی است نه با حرف؛ بهشتیان در برابر اعمال صالحشان درخواست نور می‌کنند.

نکته‌ها و پیامها:

۱. ناپاکی و پلیدی در بهشت جای ندارد؛ اول پاک شدن، سپس وارد بهشت شدن. «یکفّر... یدخلکم»
۲. نتیجه توبه دو چیز است: محو گذشته «یکفّر عنکم سیئاتکم» و تأمین آینده. «یدخلکم جنات»
۳. عمل صالح دنیا، در قیامت به صورت نور ظاهر می‌شود.
۴. کسانی که در دنیا دنبال نورند، در آخرت غرق نورند.

فصل سوم:

دعاهای بندگان صالح خداوند متعال

۴۸. دعای بندگان

۱- اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ، صِرَاطَ الَّذِينَ
 أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ
 وَ لَا الضَّالِّينَ.

(الفاتحة، ۶/۷)

(خداوندا)

ما را به راه راست هدایت فرما ، راه کسانی که
 آنها را مشمول نعمت خود ساختی ،
 نه غضب شدگان و نه گمراهان.

توضیح:

این نخستین دعای بنده است که پس از تسلیم در برابر پروردگار و اظهار عبودیت و یاری جستن از او، نعمت هدایت را درخواست می‌کند.

تذکر:

علاوه بر اینکه روزی ده بار در نماز این درخواست را از خدا داریم، در غیر نماز هم این دعا را بخوانیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. راه مستقیم راه کسانی است که مورد نعمت الهی واقع شده‌اند و عبارتند از: انبیا، صدیقین، شهدا و صالحین.
۲. مراد از نعمت در «انعمت علیهم»، نعمت هدایت است.
۳. هدایت شدگان نیز مورد خطرند و باید دائماً از خدا بخواهند که مسیر شان، به غضب و گمراهی کشیده نشود.
۴. در قرآن، افرادی همانند فرعون و قارون و ابولهب و امت‌هایی همچون قوم عاد، ثمود و بنی اسرائیل، به عنوان غضب‌شدگان معرفی شده‌اند.
۵. در قرآن نام برخی به عنوان گمراه کننده آمده است، از قبیل: ابلیس، فرعون، سامری، دوست بد، رؤسا و نیاکان منحرف.

۴۹. دعای مؤمنان

۲- ... سَمِعْنَا وَ أَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا
وَ إِلَيْكَ الْمَصِيرُ.

(البقرة، ۲۸۵)

... ما (ندای حقّ را) شنیدیم و اطاعت کردیم،

پروردگارا

آمرزش تو را (خواهانیم)

و بازگشت (ما) به سوی توست.

توضیح:

مؤمنان پس از شنیدن و اطاعت از خداوند متعال از او درخواست آمرزش می‌کنند.

تذکر:

ما هم علاوه بر اطاعت از خداوند متعال، باید همیشه از او درخواست آمرزش داشته باشیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. زمینه‌ی دریافت مغفرت الهی، ایمان و عمل است.

۲. در کنار ایمان و عمل، باز هم باید چشم امید به رحمت و غفران الهی داشت.

۵۰. دعای مؤمنان

۳-... رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا
أَوْ أَخْطَأْنَا....

(البقرة، ۲۸۶)

پروردگارا

اگر (در انجام تکالیف چیزی را) فراموش

یا خطا نمودیم،

ما را مؤاخذه مکن.

توضیح:

قرآن از زبان مؤمنان چند درخواست دیگر را مطرح می‌کند.

تذکر:

پس از شنیدن و اطاعت از خداوند متعال باید نسبت به خطاها و فراموشکاریهایمان عذر به درگاه خدا آوریم و درخواست عدم مؤاخذه کنیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. کسانی که می‌گویند: «سَمِعْنَا وَاطَعْنَا» و سراپا عادل و متقی هستند، بازهم از خطا و نسیان‌های خود نگرانند و دعا می‌کنند.

۵۱. دعای مؤمنان

۴-... رَبَّنَا وَ لَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا
حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِنَا...

(البقرة، ۲۸۶)

پرودگارا

تکلیف سنگین بر ما قرار مده،

آن چنان که (به خاطر گناه و طغیان) بر

کسانی که پیش از ما بودند قرار دادی.

توضیح:

قرآن از زبان مؤمنان چند درخواست دیگر را مطرح می‌کند.

تذکر:

باید از گناه خود بترسیم که باعث می‌شود، تکالیف سنگینی به دوش انسان گذاشته شود. بنابر این باید دعای فوق را بخوانیم.

نکته و پیام:

گاهی گناه و نافرمانی تکالیف سنگینی را بر عهده انسان می‌گذارد. مانند نافرمانیهای پی در پی بنی اسرائیل که باعث شد از خوردن پاره ای از گوشتهای حلال محروم شوند.

۵۲. دعای مؤمنان

۵-... رَبَّنَا وَ لَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَ
 اغْفُ عَنَّا وَ اغْفِرْ لَنَا وَ ارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا
 فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ.

(البقرة، ۲۸۶)

پروردگارا

آنچه را (از مجازات) که طاقت تحمل آن را نداریم،
 بر ما مقرر نکن و از ما درگذر و ما را بیامرز
 و در رحمت خود قرارده، تو مولی و سرپرست مایی،
 پس ما را بر گروه کافران پیروز گردان.

توضیح:

قرآن از زبان مؤمنان چند درخواست دیگر را مطرح می‌کند.

تذکر:

همیشه از خداوند درخواست سه مرحله از لطفش را داشته باشیم. یعنی: عفو، مغفرت، و رحمت.

نکته‌ها و پیامها:

۱. در این آیه انسان تمام مراحل لطف را از خداوند می‌خواهد: مرحله اوّل عفو است که محو آثار گناه و عقاب است. مرحله دوّم مغفرت و محو آثار گناه از روح است و مرحله سوّم بهره‌گیری از رحمت پروردگار و پیروزی بر کافران می‌باشد.
۲. آداب دعا آن است که ابتدا به ضعف خود اقرار کنیم؛ سپس به عظمت خداوند گواهی دهیم؛ آنگاه خواست خود را مطرح کنیم.
۳. پیروزی اسلام بر کفر، خواسته دائمی مؤمنان است.

۵۳. دعای راسخان در علم

۶- رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا
مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ.

(آل عمران، ۸)

پروردگارا

پس از آن که ما را هدایت کردی،
دل‌های ما را به باطل مایل مگردان
و از سوی خود ما را رحمتی ببخش.
به راستی که تو خود بسیار بخشنده‌ای.

توضیح:

این دعای راسخان در علم است که علاوه بر به کار گرفتن سرمایه های علمی خود در فهم معنی آیات متشابه، به پروردگار خویش پناه می‌برند.

تذکر:

اینکه ما هر لحظه در سرایشی خطر هستیم، مبادا غرور علمی و هوای نفس ما را بلغزاند. پس دعای ما باید، این دعای راسخان در علم باشد.

نکته‌ها و پیامها:

۱. به علم و دانش خود مغرور نشویم، از خداوند هدایت بخواهیم.

۲. نشانه‌ی علم واقعی و رسوخ در علم، توجه به خدا و استمداد از اوست.

۳. اگر چه در خط قرار گرفتن مهم است، ولی از خط خارج نشدن اهمیّت بیشتری دارد.

۴. هدیه و هبه‌ی دائمی و بی‌منت، مخصوص اوست.

۵۴. دعای انسانهای با تقوا

۷-... رَبَّنَا إِنَّا أَمْنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا
وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ.

(آل عمران، ۱۶)

... پروردگارا

براستی که ما ایمان آورده‌ایم،

پس گناهان ما را ببخش

و ما را از عذاب آتش

حفظ فرما.

توضیح:

این دعای انسانهای با تقوایی است که اهل بهشت هستند.

تذکر:

دعا کردن به دعایی که خداوند متعال آن را از دعاهای اهل بهشت دانسته، بسیار لذت بخش و امیدوار کننده است؛ پس ما هم زبان را به این دعا آشنا کنیم، باشد که به بزرگواری خداوند از بهشتیان شویم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. متقین، همواره در انابه و دعا هستند.
۲. ترس از قهر و عذاب خداوند، از نشانه‌های تقواست.
۳. به کارهای خوبتان اعتماد نکنید. با آنکه اهل تقوا هستید، باز هم از قهر الهی باید ترسید.
۴. ایمان، زمینه‌ی عفو الهی است.

۵۵. دعای رزمندگان مخلص

۸-... رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَ إِسْرَافَنَا
 فِي أَمْرِنَا وَ ثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَ انصُرْنَا
 عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ.

(آل عمران، ۱۴۷)

... پروردگارا

گناهانمان و زیاده روی هایمان را در کارمان

ببخش و گامهای ما را استوار بدار

و ما را بر گروه کافران یاری ده.

توضیح:

این دعای رزمندگان مخلص و آگاهی است که همراه با پیامبران گذشته نبرد می‌کردند.

تذکر:

ما هم اگر چه (الان) از رزمندگان مخلص صحنه های نبرد با دشمن نباشیم، باز باید از خدا درخواست مغفرت کرده و ثابت قدم بودن در راه دین را از خدا بخواهیم؛ چه بسا افرادی که با پیامبر و امام بوده اند، ولی پایان کارشان به جهنم ختم شده است.

نکته‌ها و پیامها:

۱. یکی از عوامل شکست در جنگ، گناه و اسراف است. رزمندگان مخلص، با استغفار این موانع پیروزی را از بین می‌برند.
 ۲. ابتدا طلب آموزش کنید، سپس از خداوند پیروزی بخواهید.
 ۳. بجای تسلیم در برابر دشمن، در پیشگاه خداوند اظهار ذلت نمایید.

۴. مردان خدا، نصرت و یاری خدا را برای نابودی کفر می‌خواهند، نه برای کسب افتخار خود.

۵. بر لطف خداوند تکیه کنید، نه بر نفرت خود.

۵۶. دعای خردمندان

۹-... رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا
سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ.

(آل عمران، ۱۹۱)

... پروردگارا

این هستی را باطل و بی هدف نیافریده‌ای،

تو (از کار عبث) پاک و منزّه‌ی،

پس ما را از عذاب آتش نگهدار.

توضیح:

این دعای خردمندانی است که در حالات مختلف (ایستاده و نشسته و به پهلو خوابیده) به یاد خدا هستند و در اسرار آفرینش آسمانها و زمین می‌اندیشند.

تذکر:

ما هم باید علاوه بر یاد دائمی خدا، گاهی اوقات در نشانه‌های قدرت خدا (آیات آنفُسی و آفاقی) فکر کرده و دعای خردمندان را بخوانیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. نشانه‌ی خردمندی، یاد خدا در هر حال است.
۲. ایمان بر اساس فکر و اندیشه ارزشمند است.
۳. ذکر و فکر، همراه یکدیگر ارزش است. متأسفانه کسانی ذکر می‌گویند، ولی اهل فکر نیستند و کسانی اهل فکر هستند، ولی اهل ذکر نیستند.
۴. شناختِ حسی طبیعت کافی نیست، تعقل و تفکر لازم است.
۵. اگر هستی بیهوده و باطل نیست، ما هم نباید بیهوده و باطل باشیم.
۶. قبل از دعا، خدا را ستایش کنیم.
۷. ثمره‌ی عقل و خرد، ترس از قیامت است.

۵۷. دعای خردمندان

۱۰- رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ
 أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا
 وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ.

(آل عمران، ۱۹۳)

پروردگارا

همانا ما دعوت منادی ایمان را شنیدیم که (می گفت):
 به پروردگارتان ایمان بیاورید، پس ایمان آوردیم.

پروردگارا

پس گناهان ما را بیامرز و زشتی های ما را بپوشان
 و ما را با نیکان بمیران.

توضیح:

این ادامه دعای خردمندانی است که در حالات مختلف (ایستاده و نشسته و به پهلو خوابیده) به یاد خدا هستند و پس از اعلان ایمان خود، از خداوند چنین می‌خواهند.

تذکر:

مناسب است انسان گاهی ایمانش را اعلان مجدد کند و با این دعا از خدا بخواهد که گناهایش را بیامرزد و در راه و رسم نیکان بمیراند و این خود نوعی درخواست عاقبت بخیری از خداست.

نکته‌ها و پیامها:

۱. استغفار و اعتراف، نشانه‌ی عقل است.
۲. از آداب دعا که زمینه‌ی عفو الهی را فراهم می‌کند، توجه به ربوبیت الهی است.
۳. ایمان، زمینه‌ی دریافت مغفرت است.
۴. دیگران را در دعای خود شریک کنیم.
۵. ابرار مقامی دارند که خردمندان آرزوی آن را می‌کند.

۵۸. دعای خردمندان

۱۱- رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ
وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ
الْمِيعَادَ.

(آل عمران، ۱۹۴)

پروردگارا

آنچه را به واسطه‌ی پیامبرانت به ما وعده داده‌ای،
به ما مرحمت فرما و ما را در روز قیامت خوار مساز،
که البته تو خلاف وعده انجام نمی‌دهی.

توضیح:

این ادامه دعای خردمندانی است که در حالات مختلف (ایستاده و نشسته و به پهلو خوابیده) به یاد خدا هستند و از رسوایی روز قیامت می‌ترسند و از خداوند چنین درخواست می‌کنند.

تذکر:

رسوایی و خواری در آخرت چه بسا بدتر و سخت‌تر از رسوایی در دنیا است، پس باید با این دعا از خدا بخواهیم که ما را در قیامت خوار و رسوا نسازد.

نکته‌ها و پیامها:

در آیات مذکور، خداوند متعال مسیر رشد خردمندان و اولوالالباب را این‌گونه ترسیم می‌کند: یاد خدا، فکر، رسیدن به حکمت، تسلیم انبیا شدن، استغفار، خوب مردن، در انتظار الطاف الهی و نجات از رسوایی و خواری.

۱. تکرار «ربّنا» در سخنان خردمندان، نشان شیفتگی آنان به ربوبیت الهی است.

۲. وفای به وعده، از شئون ربوبیت الهی است.

۳. خردمندان به همه‌ی انبیا و همه وعده‌های الهی ایمان دارند.

۴. نهایت آرزوی خردمندان، رسیدن به الطاف الهی و نجات از

دوزخ و رسوایی در قیامت است.

۵۹. تعلیم خدا به انسانها برای خواندن این دعا

۱۲- ... رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا.

(الاسراء، ۲۴)

... پروردگارا

بر آن دو رحمت آور، همان گونه که

مراد در کودکی تربیت کردند.

توضیح:

این آیه دستور خداست به انسانها، که از روی مهربانی و لطف، بال تواضع خویش را برای پدر و مادر فرودآورند و ایشان را با این دعا، دعا کنند.

تذکر:

این دعا، رنگ الهی دارد، چرا که خود خداوند آن را به ما تعلیم می‌دهد. پس فرصت را غنیمت شماریم و با آن، به دو نعمت خدا (پدر و مادر) دعا کنیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. فرزند باید نسبت به پدر و مادر، هم متواضع باشد، هم برایشان از خداوند رحمت بخواهد. «واخفض... و قل ربّ ارحمهما»
۲. دعای فرزند در حقّ پدر و مادر مستجاب است، وگرنه خداوند دستور به دعا نمی‌داد. «وقل ربّ ارحمهما...»
۳. دعا به پدر و مادر، فرمان خدا و نشانه‌ی شکرگزاری از آنان است. «قل ربّ ارحمهما...»
۴. گذشته‌ی خود، تلخی‌ها و مشکلات دوران کودکی و خردسالی را که بر والدین تحمیل شده است از یاد نبرید.
۵. انسان باید از مربیان خود تشکر و قدردانی کند.

۶۰. دعای گروهی از بندگان خدا

۱۳-... رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا
وَ أَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ.

(المؤمنون، ۱۰۹)

... پروردگارا

ایمان آوردیم، پس ما را ببخش

و بر ما رحم کن

و تو بهترین رحم کننده گانی.

توضیح:

در آیات گذشته مجازات دوزخیان بیان شد، و سپس سخنان عتاب آمیز خدا را به آنها بیان می‌کند، و اینکه دور شوید و با من سخن نگوئید. و دلیل این سخن را چنین بیان می‌کند که آیا فراموش کرده اید که وقتی گروهی از بندگان خاص من (این دعا را می‌کردند) شما آنها را به باد مسخره می‌گرفتید؟!!

تذکر:

چقدر خوب است که انسان این دعا را، که دعای بندگان خاص خدا است بخواند و از خدا طلب غفران و رحمت کند؛ چه بسا با لطف خدا از عباد الرحمن شود.

نکته‌ها و پیامها:

۱. بندگان خداوند همواره از کاستی‌های خود بیمناک بوده و استغفار می‌کنند. «کان... یقولون ربنا...»
۲. ایمان مقدمه‌ی مغفرت و مغفرت، مقدمه‌ی دریافت رحمت الهی است. «أَمِنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا»
۳. سرچشمه‌ی مهربانی‌ها خداست. «و انت خیرالرحمین»
۴. از آداب دعا، تجلیل از خداوند است. «و انت خیرالرحمین»

۶۱. دعای عباد الرحمن (بندگان خاص خدا)

۱۴- ... رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ
عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا (۶۵) إِنَّهَا سَاءَتْ
مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا (۶۶)

(الفرقان، ۶۵/۶۶)

... پروردگارا

عذاب جهنم را از ما بازگردان

که عذاب آن دامنگیر است. به درستی که

دوزخ، جایگاه و منزلگاه بدی است.

توضیح:

در این آیات صفات ویژه بندگان خاص خدا بیان شده، از جمله این دعای ایشان است که از خدا می‌خواهند عذاب جهنم را از ما برطرف کن.

تذکر:

در همان حالی که ما امید به رحمت واسعه الهی داریم، باید بیم از عذاب او داشته باشیم؛ که نکند خدا به خاطر اعمالمان، حتی برای لحظه‌ای ما را به جهنم ببرد؛ لذا این دعا را باید زیاد زمزمه کنیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. اگر شب زنده‌دار هم هستید، مغرور نشوید. «وَالَّذِينَ يَقُولُونَ...»
۲. یاد معاد از ویژگی‌های بندگان خاص خداست. «رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ»
۳. بندگان خاص خداوند، بیش از آنکه طمع بهشت داشته باشند، از آتش دوزخ خوف دارند.

۶۲. دعای عباد الرحمن (بندگان خاص خدا)

۱۵- ... رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَ ذُرِّيَّتِنَا
قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَ اجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا.

(الفرقان، ۷۴)

... پروردگارا

به ما از ناحیه‌ی همسران و فرزندانمان

مایه‌ی روشنی چشم عطا کن

و ما را پیشوای پرهیزگاران قرار ده.

توضیح:

این دوازدهمین ویژگی مؤمنان راستین است که از خدا چنین درخواست می‌کنند.

تذکر:

با این دعا باید از خدا بخواهیم، همسران و فرزندانمان را مایه روشنی چشم ما قرار دهد.

نکته‌ها و پیامها:

۱. انسان در برابر همسر و فرزند و نسل خود متعهد است و باید برای عاقبت نیکوی آنها تلاش و دعا کند.
۲. در تربیت علاوه بر علم و تلاش باید از خدا نیز کمک خواست.

۳. فرزند صالح، نور چشم است. «قرّة اعین»

۴. در دست گرفتن مدیریت جامعه، آرزوی عباد الرحمن است، زیرا عهده‌دار شدن امامت و رهبری متقین، ارزش است.

۶۳. تعلیم دعا توسط خداوند متعال به انسانها

۱۶-... رَبُّ أَوْزَعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي
 أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا
 تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ
 وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ.

(الأحقاف، ۱۵)

... پروردگارا

مرا توفیق ده تا نعمتی را که بر من و بر والدین من لطف
 کردی شکرگزاری کنم و عمل شایسته‌ای انجام دهم که تو آن
 را بپسندی و فرزندانم را برای من شایسته گردان، همانا من به
 سوی تو بازگشته و از مسلمین و تسلیم شدگانم.

توضیح:

در این آیه خداوند متعال می‌فرماید: و ما انسان را سفارش کردیم که به والدین خود نیکی کند، مادرش او را با سختی حمل کرد و با سختی به دنیا آورد و دوران حمل تا از شیر گرفتنش سی ماه (به طول کشد)، تا آنگاه که به رشد کامل رسد و چهل ساله شود. سپس خدا، چند دعا را به گونه ای آموزش می‌دهد، که انسان از درگاهش درخواست کند.

تذکر:

بار دیگر باید نعمتهای خدا را شکر کرده و با این دعا از او بخواهیم که ما را موفق به عمل صالحی کند که مورد رضایت خدا باشد و از او صالح شدن فرزندانمان را بخواهیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. «أوزعنی» به معنای ایجاد علاقه و عشق برای انجام کاری است که به آن توفیق الهی گویند.
۲. شکر الهی، به استمداد و توفیق خداوند نیاز دارد.
۳. بهترین راه تشکر از نعمتهای خداوند، انجام کار نیک است.
۴. نسل صالح، افتخاری برای والدین است.
۵. مسلمان بودن و مسلمان مردن، دعای پاکان و صالحان است.

۶۴. دعای تابعین (تمام مسلمانان پس از پیامبر ﷺ)

۱۷-... رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَ لِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ
 سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا
 لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ.

(الحشر، ۱۰)

... پروردگارا

ما و برادرانمان را که در ایمان بر ما سبقت گرفته‌اند بیامرز
 و در دل‌های ما کینه مؤمنان را قرار نده.

پروردگارا

همانا تو رؤوف و مهربانی.

توضیح:

پس از بحث در باره مهاجرین و انصار و صفات ایشان خداوند به گروه سوم که تابعین (تمام مسلمانان پس از پیامبر) باشند، می‌پردازد و دعای ایشان را نقل می‌کند.

تذکر:

با این دعا باید به یاد همه مؤمنینی که قبل از ما بودند و در راه اسلام چقدر، آزار و اذیت دیدند باشیم و از خدا بخواهیم که هیچ گونه کینه و دشمنی و حسدی را نسبت به مؤمنان در دل ما قرار ندهد.

نکته‌ها و پیامها:

۱. دعای خیر برای گذشتگان، وظیفه آیندگان است.
۲. برای جلوگیری از سوء تفاهم، ابتدا از لغزش‌های خود استغفار کنیم و سپس لغزشهای دیگران.
۴. سابقه در ایمان، یک ارزش است. «سبقونا بالایمان»
۵. مؤمن، مصونیت از گناه ندارد، ولی هرگاه گناهی مرتکب شد، بلافاصله استغفار می‌کند. «اغفر لنا ولاخواننا»
۶. در اخوت و برادری دینی، زمان و مکان و نژاد مطرح نیست.
۷. با دعای خیر، کینه‌ها را از دل دور کنیم.

۶۵. دعای برخی حاجیان پس از مناسک حج

۱۸- ... رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي
الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ.

(البقرة، ۲۰۱)

... پروردگارا

در دنیا به ما نیکی عطا کن

و در آخرت نیز نیکی مرحمت فرما

و ما را از عذاب آتش نگهدار.

توضیح:

در این آیه دعای برخی از مردمی مطرح شده، که پس از پایان مناسک حج از خداوند متعال چنین درخواست می‌کنند.

تذکر:

چه دعای کامل و زیبایی! به همین دلیل مستحب است که در قنوت این درخواست را از خدا داشته باشیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. در دعاها، هدف‌های کلی مطرح شود و تعیین مصداق به عهده خداوند گذاشته شود. ما از خداوند حسنه و سعادت می‌خواهیم، ولی در اینکه رشد و صلاح ما در چیست؟ آنرا به عهده‌ی خداوند می‌گذاریم. چون ما به خاطر محدودیت‌های علمی و عدم آگاهی از آینده و ابعاد روحی خودمان، نمی‌توانیم مصادیق جزئی را تعیین بنمائیم.

۲. دنیا و آخرت با هم منافاتی ندارند، به شرط آنکه انسان به دنبال حسنه و نیکی باشد.

۳. دوزخ، حساب جدایی دارد. با اینکه از خداوند نیکی آخرت را می‌خواهند، ولی برای نجات از آتش، جداگانه دعا می‌کنند.

۴. هر رفاهی مذموم نیست، بلکه زندگانی نیکو، مطلوب نیز هست.

۶۶. دعای سپاه طالوت

۱۹-... رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَ ثَبِّتْ
 أقدامَنَا وَ انصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ.
 (البقرة، ۲۵۰)

... پروردگارا

صبر و شکیبایی بر ما فرو ریز
 و قدمهای ما را ثابت و استوار بدار
 و ما را بر گروه کافران پیروز فرما.

توضیح:

هنگامی که سپاه طالوت در برابر جالوت و سپاهیان‌ش قرار گرفتند، به درگاه خداوند متعال چنین دعایی کردند.

تذکر:

بسیار به جاست، که ما هم در رویارویی با دشمنان اسلام و استکبار، از خدا چنین درخواستی را داشته باشیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. صبر و پیروزی، ملازم یکدیگرند. در اثر صبر، نوبت ظفر آید.

۲. همیشه و به خصوص در جبهه‌ها، دعا همراه با حرکت لازم است، نه دعا به جای حرکت.

۳. در شداید، انسان به صبر بسیار محتاج است. «افرغ» به معنای نزول فراوان است. کلمه «صبراً» نیز در قالب نکره آمده است که نشانه‌ی صبر بزرگ است.

۴. پشت سر گذاشتن امتحانات و موفقیت در آنها شما را مغرور نکند، باز هم از خداوند استمداد نمائید.

۵. وظیفه انسان، حرکت و تلاش است، اما پیروزی بدست خداست.

۶۷. دعای «حَنَّة» همسر عمران

۲۰- ... فَتَقَبَّلْ مِنِّي إِنَّكَ
أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ.

(آل عمران، ۳۵)

...از من قبول فرما،

که براستی تو شنوای دانایی.

توضیح:

این دعای «حَنَه» همسر عمران است هنگامی که گفت: پروردگارا! همانا من نذر کرده‌ام آنچه را در رحم دارم، برای تو آزاد باشد (و هیچ‌گونه مسئولیتی به او نسپارم تا تمام وقت خود را صرف خدمت در بیت‌المقدس کند).

تذکر:

قابل توجه مادران عزیز اینکه، قبل از تولد فرزند هم باید به فکر دینداری فرزند باشند و علاوه بر درخواست سلامت جسمی فرزند، از خدا بخواهند که فرزندشان را انسانی با تقوا و از سربازان امام زمان «عج» قرار دهد تا باقیات الصالحاتی برای پدر و مادر باشند. دیگر اینکه اگر عزیزترین چیز خود را در راه خدا دادیم، به فکر قبول آن از طرف خدا باشیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. خدمت در مسجد به قدری ارزشمند است که اولیای خدا عزیزان خود را قبل از تولد نذر آن می‌کنند.
۲. کسانی در خدمات دینی موفق‌ترند که تمام وجود خود را صرف خدمت نمایند، نه بخشی از وقت را.

۶۸. دعای شاکردان ویژه حضرت عیسی

۲۱- رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا
الرَّسُولَ فَاصْبِرْ لَنَا يَا رَبَّنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ.

(آل عمران، ۵۳)

پروردگارا

به آنچه نازل کرده‌ای ایمان آورده‌ایم

و از پیامبر پیروی نمودیم،

پس ما را در زمره گواهان بنویس.

توضیح:

این دعای شاگردان ویژه (حواریون) حضرت عیسیٰ علیه السلام است که پس از اعلام آمادگی برای یاری (دین) خدا، و همراهی با حضرت عیسیٰ علیه السلام چنین درخواستی از خداوند متعال کردند.

تذکر:

خوب است انسان هر از چند گاهی ایمانش به خدا و قرآن و پیروی از پیامبر صلی الله علیه و آله را به پروردگارش اعلان نماید.

نکته‌ها و پیامها:

۱. لازمهی ایمان، اطاعت از پیامبر است.
۲. ایمان به تمام دستورات الهی لازم است.
۳. از خداوند بخواهیم که ایمان ما را تثبیت کرده و ما را از حامیان انبیا قرار دهد.

۶۹. دعای مستضعفین مکه

۲۲- ... رَبَّنَا... وَ اجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ
وَلِيًّا وَ اجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا.

(النساء، ۷۵)

... پروردگارا

...از جانب خود رهبر و سرپرستی برای ما

قرار ده و از سوی خودت، یآوری برای ما

تعیین فرما.

توضیح:

این دعای مستضعفین مکه است که به دست ستمگران تضعیف شده و تحت فشار و شکنجه‌ی مردم مکه قرار دارند و از خدا می‌خواهند که ایشان را از شهر مکه که مردمش ستمگرند بیرون برد و برایشان سرپرست و یآوری قرار دهد.

تذکر:

با این دعا باید از خدا بخواهیم که در هر حال سرپرست (رهبر) لایق و دلسوز و یآوری در راه دینش برای ما قرار دهد.

نکته‌ها و پیامها:

۱. سرپرستی و ولایت بر مسلمانان باید از طرف خدا باشد.
۲. برای نجات از دست ستمگران اول سرپرست (رهبر) لازم است و سپس یار و نفرات کافی.

۷۰. دعای مسیحیان نیکوکار صدر اسلام

۲۳-... رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ.

(المائدة، ۸۳)

... پروردگارا

ما ایمان آوردیم، پس نام ما را در زمره‌ی

گواهی‌دهندگان (به حق) بنویس.

توضیح:

این دعای نیکوکاران از مسیحیان صدر اسلام است که با شنیدن آیات قرآن و شناختن حق چشمانشان لبریز از اشک می‌شد و اشک شوق می‌ریختند. نمونه‌ی اشک شوق مسیحیان، یکی هنگامی بود که جعفر بن ابی طالب علیه السلام آیات سوره‌ی «مریم» را در حبشه برای نجاشی خواند، یکی هم آنگاه که جمعی از مسیحیان همراه جعفر، به مدینه آمدند و آیات سوره‌ی «یس» را شنیدند.

تذکر:

با این دعا بار دیگر ایمان خود را اعلان کرده، از خدا بخواهیم ما را در زمره گواهی دهندگان به حق قرار دهد.

نکته‌ها و پیامها:

۱. اشک، اگر همراه معرفت باشد، نشانه‌ی کمال است.
۲. شناخت و معرفت، اشک و اعتراف به نواقص خود، نشانه‌ی رشد و تربیت معنوی است.
۳. دعا، در کنار اقرار و ایمان اثر دارد.
۴. ایمان موقت کارساز نیست، باید دائمی، تثبیت شده و با حسن عاقبت همراه گردد.
۵. اهل ایمان باید برای رسیدن به مراحل بالاتر دعا کنند.

٧١. دعای اصحاب اعراف

٢٤-... رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ.

(الأعراف، ٤٧)

... پروردگارا

ما را همراه ظالمان قرار مده.

توضیح:

این دعای اعرافیان (اهل اعراف که هنوز به بهشت نرفته‌اند) است که به اهل بهشت نگاه می‌کنند و آنان را می‌شناسند و سلام می‌کنند، اما به اهل دوزخ نگاه نمی‌کنند، ولی هرگاه چشمان آنان ناخواسته به سوی دوزخیان گردانده شود از خدا درخواست می‌کنند که ایشان را همراه ظالمان قرار ندهد.

تذکر:

تا زبانمان کار می‌کند و از دنیا نرفته ایم، دعای مذکور را بخوانیم و از خدا بخواهیم که ما را در دنیا و آخرت همنشین ظالمان قرار ندهد.

نکته‌ها و پیامها:

۱. اصحاب اعراف، در دعایشان نمی‌گویند ما را اهل آتش قرار مده، بلکه می‌گویند: ما را همنشین ظالمان مگردان. گویا مجالست با ستمگر، بدتر از آتش دوزخ است.

۷۲. دعای ساحران ایمان آورنده در زمان حضرت موسی

۲۵-... رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا
وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ.

(الأعراف، ۱۲۶)

... پرودگارا

بر ما صبر و شکیبایی فرو ریز

و ما را مسلمان و فرمان بردار بمیران.

توضیح:

این آیه سخن ساحرانی است که برای شکست موسی علیه السلام آمدند، ولی وقتی حقانیت او را فهمیدند، به خدای او ایمان آوردند و به فرعون گفتند: انتقام تو از ما به خاطر این است که به آیات پروردگار خویش ایمان آورده ایم و سپس چنین دعایی را به درگاه پروردگارشان کردند.

تذکر:

عزیزان! عاقبت بخیری و مسلمان مردن بسیار مهم است، بنابراین، باید پیوسته دعای مذکور را به درگاه ایزد متعال داشته باشیم. از طرف دیگر صبر در برابر سختی‌ها و گناهان و طاعات را از خدا بخواهیم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. نشانه‌ی مؤمنان راستین، آرامش، مقاومت، صراحت، شجاعت، تضرع و دعا بخصوص در هنگام سختی‌هاست.
۲. وقتی تهدیدها سنگین باشد، صبر و مقاومت بیشتری هم می‌طلبد. ساحران گفتند: «أفرغ علينا صبراً» یعنی دل ما را پر از صبر کن.
۳. حسن عاقبت، نیاز به دعا، استمداد و توفیق الهی دارد.

۷۳. دعای جوانان از قوم موسی

۲۶-... عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا
فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ. وَ نَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ
مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ.

(یونس، ۸۶/۸۵)

... تنها بر خداوند توکل کرده‌ایم،

پروردگارا

ما را گرفتار سختی‌ها و آزمایش ستمگران قرار مده.

و ما را به رحمت خویش، از شرّ قوم کافر

رهایی بخش.

توضیح:

این دعای جوانانی از قوم حضرت موسی علیه السلام است که به وی ایمان آوردند و تحت فشار شدیدی از طرف فرعونیان قرار داشتند، و حضرت موسی علیه السلام به آنها گفت: به خدا توکل کنید، اگر تسلیم فرمان او هستید.

تذکر:

در هر زمان باید از شر دشمنان به خدا پناه برده و به او توکل کنیم، و با این دعا از خدا بخواهیم که ما را وسیله فتنه دشمنانمان قرار ندهد، که ما بر اثر تهدید و ارعاب از دین و آئینمان دست برداریم.

نکته‌ها و پیامها:

۱. اول توکل، بعد دعا. (توکلنا، ربنا)
۲. با ایمان، توکل و دعا، خود را از شرّ ظالمان نجات دهیم.

۷۴. دعای اصحاب کهف

۲۷- ... رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَ
هَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا.

(الکهف، ۱۰)

... پروردگارا

از سوی خود رحمتی به ما عطا کن
و برای ما راه نجاتی در کارمان فراهم ساز.

توضیح:

این دعای اصحاب کهف است، هنگامی که به غار پناه بردند و با خدای خویش چنین نجوا کردند، که خداوند متعال آنها را نجات داد.

تذکر:

نجات انسانهای مؤمن و کمک به آنها از طرف خدا که در این داستان به آن اشاره شده است، برای اولین و آخرین بار نیست؛ بلکه این کلیدی است برای گشایش کار انسانهای مؤمن در هر زمانی؛ البته اگر خالصانه به در خانه او رفته، و این دعا را بخوانند.

نکته‌ها و پیامها:

۱. دعا همراه با تلاش و حرکت مؤثر است. «أوی... ربنا»
۲. هجرت از محیط فاسد برای حفظ ایمان و ارزشها، کاری جوانمردانه است. «أوی الفتیة الی الکهف»

۷۵. دعای آسبیه همسر فرعون

۲۸-... رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي
الْجَنَّةِ... وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ.

(التحریم، ۱۱)

... پروردگارا

برای من نزد خویش در بهشت خانه‌ای بساز
... و مرا از گروه ستمگر رهایی بخش.

توضیح:

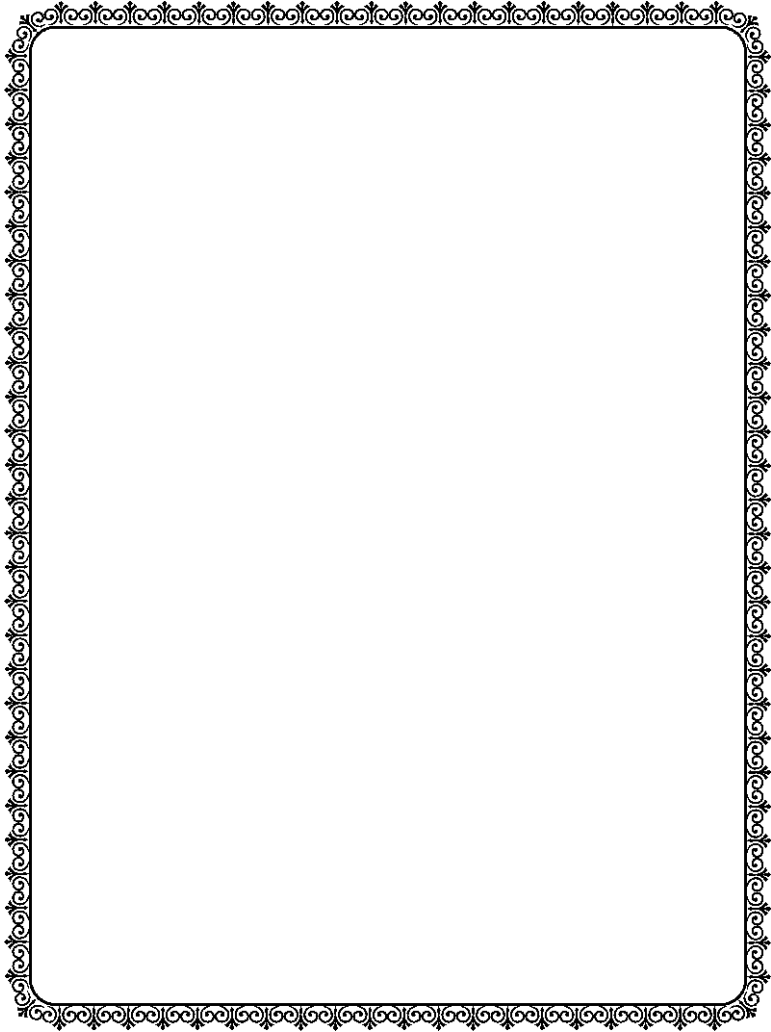
این دعای آسیه همسر فرعون است که به حضرت موسی ایمان آورده بود ولی ایمانش را پنهان داشت، ولی فرعون با خبر شد و او را نهی کرد، اما آسیه استقامت کرد و سرانجام فرعون دستور داد دست و پاهایش را با میخ‌ها بسته، در زیر آفتاب سوزان، سنگ عظیمی را بر سینه اش انداختند که در آخرین لحظه از خدا چنین درخواست کرد.

تذکر:

چه خوب است انسان بیش از آنکه به فکر خانه اش در دنیا و زیبایی و تجملات آنست، به فکر خانه همیشگی خود در آخرت باشد و دعای حضرت آسیه را با خدا زمزمه کند.

نکته‌ها و پیامها:

۱. زن می‌تواند الگوی مردان تاریخ شود.
۲. مهم‌تر از بهشت، قرب معنوی به خداست.
۳. اطاعت زن از مرد در عقیده لازم نیست، بلکه گاهی باید موضع بگیرد. «نجّنی من فرعون»
۴. روابط خانوادگی مرز دارد و همین که به انحراف و کفر رسید باید تغییر کند. «نجّنی من فرعون»

فهرست موضوعی دعا‌های قرآنی

۱. عفو و غفران الهی: ۳۰-۳۴-۴۰-۵۲-۶۰-۷۶-۷۸-۸۶-۹۴-
۱۱۴-۱۱۸-۱۲۴-۱۳۰-۱۳۶-۱۴۰-۱۴۲-۱۴۶-۱۵۲-۱۶۰
۲. غفران مؤمنین و مؤمنات: ۴۲-۵۲
۳. غفران پدر و مادر: ۴۰-۵۲-۱۵۰
۴. غفران میهمانان مؤمن: ۴۰
۵. رحمت الهی: ۳۰-۳۴-۷۸-۱۱۴-۱۳۶-۱۳۸-۱۵۲-۱۸۰
۶. داخل کردن در رحمت الهی: ۷۶
۷. یاری خدا: ۳۶-۶۸-۱۷۰
۸. یاری خدا علیه کافران: ۱۳۶-۱۴۲-۱۶۴

۹. داوری خدا: ۷۲-۱۰۸
۱۰. تسلیم خدا شدن خود و فرزندان: ۶۰
۱۱. دوری از بت پرستی خود و فرزندان: ۴۴
۱۲. استوار کردن قدمهای ما: ۱۴۲-۱۶۴
۱۳. نشان دادن روش پرستش: ۶۴
۱۴. اعطای وعده های الهی: ۱۴۸
۱۵. خیر و نیکی در دنیا و آخرت: ۸۰-۹۰-۹۴-۱۶۲
۱۶. روزی ثمرات: ۴۲-۴۶-۱۰۲
۱۷. نزول برکت: ۳۸
۱۸. امنیت: ۴۲-۴۴
۱۹. شکر نعمت بر خود و پدر و مادر: ۹۲-۱۵۸
۲۰. هدایت به راه راست: ۱۲۸
۲۱. راه نجات: ۱۸۰
۲۲. برپا دارنده نماز برای خود و ذریه: ۴۸
۲۳. قبولی دعا و عمل: ۵۰-۶۲-۱۶۶

۲۴. درخواست حکمت: ۵۴
۲۵. درخواست علم و دانش: ۱۰۶
۲۶. درخواست برهان نیرومند: ۱۰۴
۲۷. فرو ریختن صبر بر ما: ۱۶۴-۱۷۶
۲۸. شرح صدر: ۸۴
۲۹. آسان شدن کار: ۸۴
۳۰. گره گشایی از زبان: ۸۴
۳۱. فهم طرف مقابل حرفهای ما را: ۸۴
۳۲. عمل صالح مورد رضایت خدا: ۹۲-۱۵۸
۳۳. وارد کردن صادقانه در کارها: ۱۰۴
۳۴. خارج کردن صادقانه از کارها: ۱۰۴
۳۵. کامل شدن نور ما: ۱۲۴
۳۶. فرزند شایسته: ۳۲-۵۸-۹۶-۹۸-۱۰۰-۱۵۸
۳۷. نور چشم قرار دادن همسران و ذریه: ۱۵۶
۳۸. امام متقین قرار دادن ما: ۱۵۶

۳۹. قرار دادن از گواهان: ۱۶۸ - ۱۷۲
۴۰. رهبر و سرپرست: ۱۷۰
۴۱. حفظ کردن از بدیها: ۱۲۲
۴۲. ملحق کردن به صالحین: ۵۴ - ۷۰ - ۹۲
۴۳. نام نیک در آیندگان: ۵۴
۴۴. قبولی توبه: ۶۴
۴۵. مسلمان مردن: ۷۰ - ۱۷۶
۴۶. میراندن با ابرار: ۱۴۶
۴۷. بهشت: ۵۶ - ۱۲۰ - ۱۸۲
۴۸. حفظ کردن از عذاب جهنم: ۱۱۸ - ۱۴۰ - ۱۴۴ - ۱۵۴ - ۱۶۲
۴۹. نجات از اعمال فاسقان: ۶۶ - ۸۸ - ۱۱۰ - ۱۷۸ - ۱۸۲
۵۰. جدایی میان ما و فاسقان: ۷۴
۵۱. خوار نشدن: ۵۶ - ۱۷۸
۵۲. وسیله فتنه کافران نشدن: ۶۰ - ۱۷۸
۵۳. مؤاخذه نکردن فراموشی یا خطای ما: ۱۳۲

۵۴. قرار ندادن تکلیف سنگین: ۱۳۴
۵۵. قرار ندادن (مجازات) طاقت فرسا: ۱۳۶
۵۶. مایل نکردن دل‌های ما به باطل: ۱۳۸
۵۷. قرار ندادن کینه مؤمنان در دل ما: ۱۶۰
۵۸. ما را با قوم ظالم قرار ندادن: ۱۷۴
۵۹. پناه دادن از وسوسه‌های شیاطین: ۱۱۲
۶۰. پناه دادن از حضور شیاطین: ۱۱۲
۶۱. نابودی اموال دشمنان: ۸۲
۶۲. سخت کردن دل‌های دشمنان: ۸۲
۶۳. هلاکت ظالمان: ۴۰

فهرست منابع

۱. قرآن کریم
۲. تفسیر نور حجت الاسلام حاج محسن قرائتی
۳. راز و رمز نیایش، تألیف اسد الله اسدی گرما رودی
۴. برنامه قرآن در word ، مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی

دیگر آثار و تألیفات مؤلف:

۱. زیارت عاشورا و ماجرای همسر استاد اشرف آهنگر
۲. مصائب رأسُ الحسین علیه السلام
۳. وصیتهای پیامبر اکرم حضرت محمد صلی الله علیه و آله
۴. وصیتهای حضرت علی و حضرت زهراء علیهما السلام
۵. وصیتهای امام حسن و امام حسین علیهما السلام
۶. وصیتهای امام سجاد و امام محمد باقر و امام جعفر صادق و امام کاظم و امام رضا و امام جواد علیهم السلام
۷. وصیتهای امام هادی و امام عسکری علیهما السلام - پیامها و سفارشات حضرت مهدی علیه السلام و نکات مهم در تنظیم وصیتنامه
۸. مصائب حضرت زینب علیها السلام
۹. خطبه خوانی (روش قرائت هفت خطبه)
۱۰. تمثیلات تفسیر نور (استاد قرائتی)
۱۱. خطبه های هفتگانه آزادگان کربلا
۱۲. وصیت های مادر هجده ساله در بستر شهادت

۱۳. ویژگیهای جن از منظر قرآن و عترت علیهم السلام
۱۴. بدزبانی و راههای پیشگیری از آن
۱۵. نرم افزار خطبه خوانی

قابل توجه دوستان عزیز:

جهت تهیه این آثار با تخفیف ویژه

با تلفن همراه شماره ۰۹۱۲۵۵۲۸۹۶۱

تماس حاصل فرمایید.

این صفحه اضافی است حذف شود.